

УНИВЕРЗИТЕТ „СВ.КИРИЛ И МЕТОДИЈ“
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ - СКОПЈЕ
ИНСТИТУТ ЗА БЕЗБЕДНОСТ, ОДБРАНА И МИР
ПОСТДИПЛОМСКИ СТУДИИ ОД ОБЛАСТА НА БЕЗБЕДНОСТА

ПРЕДИЗВИЦИТЕ ЗА КРИЗНИОТ МЕНАЏМЕНТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА НИЗ ПРИЗМА
НА БЕГАЛСКАТА КРИЗА

-Магистерски труд-

Кандидат:
Марко Јованов

Ментор:
Проф. Д-р Марина Митревска

Скопје, 2018 година

На моето семејство...

СОДРЖИНА

ВОВЕД	5
1. ТЕОРЕТСКИ ПРИСТАП КОН ИСТРАЖУВАЊЕТО	7
1.1. Дефинирање на проблемот на истражување	7
1.2. Предмет на истражувањето	8
1.3. Цели и задачи на истражувањето	11
1.4. Основна хипотетичка рамка	12
1.5. Методологија на истражувањето	13
1.5.1. Испитаници	13
1.5.2. Мерни инструменти	14
1.5.3. Статистичка обработка на податоци	14
2. КРИЗЕН МЕНАЏМЕНТ	15
2.1. Дефинирање на поимот криза	15
2.2. Дефинирање на поимот менаџмент	16
2.3. Дефинирање на кризниот менаџмент	17
2.4. Кризен менаџмент во Република Македонија	18
2.4.1. Закон за управување со кризи	19
3. СИСТЕМ ЗА УПРАВУВАЊЕ СО КРИЗИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	22
3.1. Организациска поставеност на органите и телата во Системот за управување со кризи	22
3.1.1. Управувачки комитет и група за процена	22
3.1.2. Центар за управување со кризи	23
3.1.3. Регионална и локална организација на системот	24
3.2. Надлежности на субјектите во системот за управување со кризи	26
3.2.1. Надлежности на Владата и државните органи	26
3.2.2. Надлежности на Јавните претпријатија и установи и трговските друштва од посебен интерес	28
3.2.3. Надлежности на Единиците на локална самоуправа и граѓаните	29
4. БЕГАЛСКАТА КРИЗА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	31
4.1. Бегалската криза во Европа	31
4.2. Балканот и Република Македонија во справување со бегалската криза	32
4.3. Пристапот на Европската Унија во справување со бегалците и кризата	33
4.4. Пристапот на Република Македонија во справување со бегалската криза	34
4.5. Одговор на бегалската криза во Република Македонија	35
4.6. Улогата на АРМ во справување со кризата	36
4.7. Миграциската криза како безбедносен предизвик	38

5. ИНТЕРПРЕТАЦИЈА И АНАЛИЗА НА РЕЗУЛТАТИТЕ	50
5.1. Примерок на истражувањето	50
5.2. Резултати од тестирањето на хипотезите	54
6. УНАПРЕДУВАЊЕ НА СИСТЕМОТ ЗА УПРАВУВАЊЕ СО КРИЗИ	77
6.1. Креирање на цврст и ефикасен систем за управување со кризи во Република Македонија	78
6.2. Имплементација на мерки за успешно остварување на целите на управувањето со кризи	80
6.3. Насоки за подобрување на ефикасноста на системот за управување со кризи	81
7.ЗАКЛУЧОК	82
8.ЛИТЕРАТУРА	85
9.ИНТЕРНЕТ ИЗВОРИ	87
10.ПРИЛОЗИ	88

ВОВЕД

Центарот за управување со кризи е административно тело одговорно за координација на активностите во системот за Кризен Менаџмент и вонредни ситуации на територијата на Република Македонија кои се во согласност со Законот за управување со кризи и претставува компетентна институција за меѓународна соработка (билатерална и мултилатерална) која покрај другото вклучува и меѓународна помош остварена преку ширење на истата.

Центарот за управување со кризи, како и Управувачки комитет и Групата за процена, е формиран заради предлагање одлуки и обезбедување постојани консултации, координација, навремена реакција, ефикасност и соодветно искористување на ресурсите што се на располагање во случај на кризна состојба, а и за обезбедување навремена, квалитетна и реална процена на загрозеноста на безбедноста на Република Македонија од ризици и опасности.¹

Тенденцијата на Република Македонија е да воспостави интегриран систем за управување со кризи кој обезбедува континуитет во меѓуресорската и меѓународната соработка, консултации и координација во управувањето со кризи, изработува и ажурира единствена процена на ризиците и опасностите за разрешување на кризната состојба, и предлага мерки и активности за разрешува на кризната состојба.²

Според стратегијата за национална безбедност на Република Македонија, современите анализи и проценки ги категоризираат покрај останатите и следните видови закани и ризици: облиците и активностите сврзани со меѓународниот тероризам, организираниот криминал, нелегалната миграција, нелегалната трговија со дрога, оружје, луѓе. Оттука свое место во сферата на безбедноста во форма на законски решенија има и законот за управување со кризи донесен во 2005 година, како и новоформираниот центар за управување со кризи.³

Создавањето на институција во Република Македонија која се занимава со управувањето на кризи и кризни состојби, а со цел задоволување на сопствените потреби и потребите на државата како предуслов за вклучување во колективните безбедносни системи и создавање чувство на сигурност за нејзиниот опстанок, донесени се одредени решенија кои ја регулираат проблематиката, но исто така и оставаат простор за доработка и измени. Преку направената анализа на извршеното анкетирање, утврдени се одредени

¹ <http://www.cuk.gov.mk/mk/за-нас/задачи,-функција-и-цели.html>

² исто

³ Формиран на 05.Октомври 2005 год.

прашања кои создаваат простор за размислување во делот на предизвиците на системот за управување со кризи.

Од тие причини во овој магистерски труд проблематиката е анализирана низ шест дела.

Во рамките на првиот дел разработена е методолошката рамка на истражуваниот проблем.

Во вториот дел од "Предизвиците за кризниот менаџмент во Република Македонија низ призма на бегалската криза" акцентот е ставен на поимното определување на кризен менаџмент, во овој дел во посебни потточки се разработени поимите за криза, менаџмент, кризен менаџмент, и поставеноста на кризниот менаџмент во Република Македонија.

Во третиот дел опфатен е целиот систем за управување со кризи на Република Македонија, неговата организациска поставеност на органите и телата и надлежностите на субјектите кои го сочинуваат.

Во четвртиот дел од трудот употребивме студија на случај (Case studies) преку кој ќе ја разработиме бегалската криза во Република Македонија, акцентот е ставен на миграциската криза како безбедносен предизвик, а во посебни потточки разработена е бегалската криза во Европа, справувањето со бегалската криза на Баканот, пристапот на Европската Унија во справување со бегалската криза, пристапот на Република Македонија во справувањето со бегалската криза и одговор на истата, и улогата на АРМ во справувањето со кризата.

Во петтиот дел презентирани се резултатите од истражувањето – анкетниот прашалник, кој го спроведов во Февруари 2016 година, во Центарот за управување со кризи. Анкетниот прашалник содржи 25 прашања, при што дел од прашањата ни го покажуваат профилот на испитаникот, и го испратив до 60 вработени на различни позиции во Центарот за управување со кризи, избирајќи ги по случаен избор, а на анкетниот прашалник одговорија 40 од нив.

Во шестиот дел од "Предизвиците за кризниот менаџмент во Република Македонија низ призма на бегалската криза" дадов предлози за унапредување на системот за управување со кризи, како да креираме цврст и ефикасен систем, кои мерки треба да се имплементираат за успешно остварување на целите на управувањето со кризи и насоки за подобрување на ефикасноста на системот.

1. ТЕОРЕТСКИ ПРИСТАП КОН ИСТРАЖУВАЊЕТО

Кризниот менаџмент претставува нов безбедносен концепт и поинаков приод во процесот на справување со новите безбедносни предизвици. Кај современите и високо развиените општества станува збор за вештина за отстранување на ризикот која настојува да ја реши нестабилната состојба без ескалирање на кризата, а во помалку развиените општества станува дел од развојната агенда на општеството.

Република Македонија од нејзиното осамостојување до денес, постојано ја следи динамиката на случувањата во областа на кризниот менаџмент, во рамките на сопствените можности применувајќи ги современите методи, но исто така задржувајќи ги позитивните искуства од сопственото минато. Концептот за кризен менаџмент во Република Македонија е покренат по конфликтот во 2001 година кој ни потврди дека отсуството на институција за превенција и справување со кризи може негативно да влијае врз безбедноста на државата. Па оттука императив за Република Македонија е градење на систем за управување со кризи како дел од идните перспективи за развој на безбедноста во Република Македонија.

1.1. Дефинирање на проблемот на истражување

Интересот за истражување на кризниот менаџмент произлегува од фактот дека во изминатиот период светот го карактеризираат брзи и динамични промени кои со себе донесоа промени во правците на јакнење на безбедноста преку вклучување на колективната безбедност на државите, но и на јакнењето на индивидуалната безбедност. Успешното остварување на безбедноста на државите и воспоставувањето на траен мир и стабилност се основен предуслов за јакнење на индивидуалната безбедност која претставува нов приод кон современото тумачење на безбедноста, но и враќање кон индивидуата и неговата сигурност во општеството. До деведесетите години на дваесетиот век постоеше блоковска поделеност помеѓу државите, и можноста за избивање на војна помеѓу државите се сметаше за многу веројатна. Последните години од дваесетиот век и почетокот на дваесет и првиот век, тргнувајќи од актуелните интегративни процеси во Европа и светот, создавајќи стабилни и безбедни региони, воените судири помеѓу државите се цени дека ќе бидат се помалку веројатни и актуелни, додека природните непогоди, техничко-технолошките акциденти, тероризмот, пролиферацијата на оружје за масовно уништување, регионалните конфликти, ослабените држави и организираниот криминал се секојдневна реалност. Од изнесеното може да се констатира дека кризниот менаџмент треба да ја елиминира или успешно да превенира прераснување на кризата во отворено насилство.

Давид Робертсон (David Robertson) кризниот менаџмент го дефинира како добра дипломатија со која се настојува да се реши нестабилната состојба со одбегнување на тензии.⁴

Според Вебстер (Webster) кризниот менаџмент се дефинира како "вештина на отстранување на поголемиот дел од ризикот и несигурноста што ви дозволува да постигнете контрола врз вашата сопствена судбина."⁵

На крај, да заклучиме - кризен менаџмент претставува нов приод кон безбедноста и спречувањето на конфликтите, или поинаку речено се смета дека тој е дериват на релациите на периодот на Студената војна, дека е префериран и имплементиран од НАТО. Како поткрепа на ова, а имајќи ја предвид целосно различната природа на ризиците со кои денес се почесто се соочуваме, кризниот менаџмент во најголем број држави се заснова врз принципите што ги имаат усвоено колективните системи за одбрана и безбедност. Во својата основа, тие се фокусирани кон создавање услови со кои треба да се обезбеди кризите што би влијаеле на безбедноста на макро и микро ниво, да се решаваат и спречуваат по мирен пат.⁶

1.2. Предмет на истражувањето на овој труд ќе бидат предизвиците за кризниот менаџмент во Република Македонија низ призмата на менаџирањето на бегалската криза, како и неговата улога во менаџирањето на идните кризи.

Основната цел на воспоставувањето на кризниот менаџмент или системот за управување со кризи во Р.Македонија се наоѓа во потребата од обезбедувањето на постојано ниво на консултации и комуникации помеѓу сите надлежни субјекти, донесување на одлуки на највисоко ниво, максимална координација, навремена реакција, ефикасно и соодветно искористување на расположливите способности и ресурси во случај на настапување на криза или кризна состојба во државата.

Управувањето со кризи како активност од висок државен интерес, се воспоставува заради превенција, рано предупредување и справување со кризи кои претставуваат ризик за животот и здравјето на луѓето и животните, материјалните, природните и културните добра, како и општата безбедност во државата. Појдовната основа за уредување на областа на кризниот менаџмент, односно управувањето со кризи во Р. Македонија се наоѓа во Националната концепција за безбедност и одбрана која беше донесена во 2003 година од страна на Собранието. Во неа беа изнесени погледите и се дадоа основните

⁴ Robertson D., str.35

⁵ <https://www.merriam-webster.com/dictionary/crisis>

⁶ Митревска Марина, Кризен менаџмент, Филозофски Факултет, Скопје (2008) стр.37

препораки за начинот на функционирање на системот за управување со кризи во Р. Македонија.

Воспоставувањето на кризниот менаџмент во Република Македонија е во функција на подобрување на механизмите на националната безбедносна политика, а основните причини за негова имплементација се следните:

- Постоене на разновидност во регулирањето на оваа материја со повеќе закони и други прописи и непостоење на посебен закон;
- Непостоење на посебен државен орган чија основна функција ќе биде надлежност од областа на оваа проблематика.
- Постоене ресорен (парцијален) пристап во проценувањето на состојбите и немање единствена процена со сите ризици и опасности;
- Подигнување на координацијата и ефикасноста во употребата на ресурсите ангажирани од повеќе државни институции.

Од наведените, а и од други причини, се јавуваше неефикасност во преземањето на потребните активности од страна на државните органи надлежни за спроведување на инструментите на безбедносната политика во државата. Заради целосно регулирање на оваа област, воспоставување на институционален систем и постигнување на потребната стандардизација на нормативните решенија со земјите членки на НАТО и ЕУ, Република Македонија донесе Закон за управување со кризи на седницата на Собранието одржана на 22 април 2005 година.

Законот за управување со кризи⁷ претставува основа за уредување на системот за управување со кризи во Република Македонија и тоа : неговата организација и функционирање, одлучување и употреба на ресурсите, комуникација, координација и соработка, прашања од областа на кризниот менаџмент. Истиот е структуриран во десет тематски целини(глави) со вкупно 63 членови и предвидува повеќе подзаконски акти (уредби и правилници).

Основните цели заради кои беше донесен законот се поврзуваат со следното:

- Подобрување на координацијата помеѓу државните органи, обезбедувањето постојана комуникација и размена на информации;
- Изградба на систем за управување со кризи кој ќе обезбеди навремена, брза и ефикасна превенција и реакција во случај на загрозеност на луѓето, нивниот имот и живот, како и загрозување на безбедноста на државата од сите ризици и опасности.

⁷ „Службен весник на Р.М.“ бр.29/05

- Основање на посебен државен орган чија основна функција ќе биде извршување на работите поврзани со управувањето со кризи;
- Координирана, рационална и ефикасна употреба на ресурсите во случај на кризи и кризни состојби.

Основна карактеристика на овој закон е тоа што се него се воведува можноста за прогласување на „кризна состојба“ во државата или на одредена нејзина територија, наспроти дотогашните „воена“ и „вонредна“ состојба кои ги предвидуваше Уставот, како највисок правен акт во државата.⁸ Поимот кризна состојба, со овој Закон се определува со следново значење: „Кризна состојба е состојба предизвикана од ризици и опасности кои може да ги загрозат добрата, здравјето и животот на луѓето и животните и безбедноста на Републиката, за чија превенција и/или справување е потребна употреба на поголем обем ресурси“.

Друга битна карактеристика на овој закон е тоа што целосните негови механизми се во надлежност на Владата и владините тела кои со истиот се формираат. Ова значи дека Владата има законска можност да прогласи кризна состојба доколку ризиците и опасностите се од таков карактер што директно го загрозуваат уставниот поредок и безбедноста на Република Македонија или дел од неа, а за кои и не постојат услови за прогласување воена или вонредна состојба.

И покрај доделувањето на вака силна надлежност на Владата, сепак законодавецот, со истиот закон ги пропишува и механизмите на контрола од страна на Собранието.

Врз основа на Законот за управување со кризи Владата донесува одлука за постоење на кризна состојба, го определува подрачјето зафатено со кризна состојба и соодветно на тоа ги активира механизмите за разрешување на кризната состојба. За донесената одлука веднаш ги известува Собранието и Претседателот на Република Македонија. Владата за активностите поврзани со одлуката, во рок од 48 часа усно, а еднаш неделно писмено ги известува Собранието и Претседателот, додека најдоцна за 30 дена по завршувањето на активностите утврдени со одлуката за прогласување кризна состојба изготвува и доставува писмен извештај до Собранието и Претседателот. Одлуката за постоење на кризна состојба не може да трае подолго од 30 дена. Ако кризната состојба продолжи да трае подолго од 30 дена, Владата треба да побара одобрување од Собранието за продолжување на рокот или да предложи прогласување на воена или вонредна состојба.

⁸ Устав на Р. Македонија ("Службен весник на РМ") бр.52/1992, чл. 124 и 125.

За прв пат од осамостојувањето на Р.Македонија, врз основа на одредбите на овој закон беше прогласена кризна состојба во јули 2007 година заради надминување на проблемите кои беа предизвикани со масовните шумски пожари. Тогашните искуства од механизмите на делување на кои се превземаа во прогласена кризна состојба се покажаа како доста ефикасни, а високо координираните мерки и активности превземени од сите надлежни структури во државата покажаа многу високи резултати и успеси.

1.3. Цели и задачи на истражувањето

Основна цел на истражувањето

Основната цел на истражувањето ќе биде теоретското запознавање и анализирање на основите, суштината и развојните фази на поставеноста на системот за управување со кризи во Република Македонија со посебен осврт на идните перспективи и развој.

Целта ќе биде дефинирана како потреба да се дојде до нови податоци за воспоставување на поквалитетни темели за зачувување на територијалниот интегритет низ призмата на бегалската криза.

Посебни цели и задачи на истражувањето

Земајќи ја предвид општата цел, како посебни цели на истражувањето ќе бидат:

- Да се согледа состојбата на системот за управување со кризи во Република Македонија.
- Да се анализира организацијата на системот за управување со кризи во Република Македонија.
- Да се утврдат постоечките недостатоци на системот за управување со кризи во Република Македонија.
- Да се согледаат перспективите на системот за управување со кризи во Република Македонија.
- Да се согледа улогата на ЦУК во менаџирањето на бегалската криза во 2016 година.

1.4 Основна хипотетичка рамка

Врз основа на веќе поставените цели во ова истражување ќе ја поставам следнава општа хипотеза:

Успешното справување со бегалската криза во Република Македонија, во значајна мера зависи од ефикасноста на системот за управување со кризи во РМ.

Покрај општата хипотеза, ги поставуваме и следниве посебни хипотези:

-Со помош на субјектите кои го сочинуваат системот за управување со кризи се намалува опасноста бегалската криза да предизвика сериозна безбедносна и хуманитарна криза.

-Институциите на системот за управување со кризи беа отворени за соработка со Црвениот крст и други меѓународни хуманитарни организации.

-За успешно менаџирање на бегалската криза на регионално ниво, треба да се подобри соработката со соседните држави.

-Системот за управување со криза претставува централен субјект за координирање на бегалската криза во Република Македонија.

1.5. Методологија на истражувањето

Во истражувањето и обработката на темата ќе бидат користени методи кои се применуваат во научните трудови. Покрај теоретските истражувања ќе биде применет и аналитички метод. Исто така ќе биде применет и методот на опсервација на постоечките истражувања, книги, анализа на содржина, публикации и интернет содржини. За изнаоѓање на потребните податоци ќе биде користена:

- домашна и странска литература
- секундарни извори на податоци
- статистички показатели

При обработка на темата ќе бидат применети и следните методи:

Метод на опсервација на постоечки податоци ќе се користи при пребарување и истражување на литература. Ќе биде избрана литература која се однесува на актуелноста на трудот.

Квантитативниот метод ќе се примени за интерпретација на резултатите добиени од анкетните прашалници на испитаниците.

Компаративниот метод ќе се примени за споредба на добиените резултати од анкетните прашалници одговорени од страна на вработените.

Дескриптивниот метод ќе се примени со цел да се даде поширок опис, разработка и анализа на состојбите и перспективите на системот за управување со кризи во Република Македонија.

Методот на индукција ќе биде применет во однос на реалните состојби во системот за управување со кризи кон неговите идни перспективи.

Аналитичкиот метод ќе биде применет со цел да се анализираат теоретските содржини од домашната и странската литература кои ќе се однесуваат на влијанието на развојот на новите перспективи за подобрување на состојбата на управувањето со кризи.

1.5.1. Испитаници

Во текот на истражувањето ќе се изврши анкетање на вработените во центарот за управување со кризи и во подрачните единици на центарот. Во истражувањето ќе се опфатат најразлични старосни групи, со различен степен на образование и полова структура како и лица со различен стаж во институцијата ЦУК.

1.5.2 Мерни инструменти

Истражувачки инструмент кој е користен во истражувањето е анкетниот прашалник поврзан со проблематиката од сферата на кризниот менаџмент. Дел од прашањата кои беа поставени на испитаниците се прашања со предложени одговори на кои повеќето испитаници одговориле, односно го имаат дадено нивното мислење. Останатиот дел од прашањата бараат индивидуално видување и мислење во однос на поставеното прашање. Анкетниот прашалник изработен за потребите на ова истражување е во согласност со поставената цел односно предметот на истражувањето. Врз основа на одговорените прашања можеше да се констатира оправданоста на истражувањето, како и потребата за поширокото истражување во однос на проблематиката.

1.5.3. Статистичка обработка на податоци

Обработката на податоци е реализирана по следните фази:

Прва фаза: средување на податоците;

Втора фаза: проверка на податоците и внесување во програмата за обработка на Microsoft office;

Трета фаза: анализа на добиените резултати со помош на графичко претставување;

Четврта фаза: изведување на заклучоци според добиените резултати.

2. КРИЗЕН МЕНАЏМЕНТ

2.1 Дефинирање на поимот криза

Содржината на поимот криза е повеќезначна и речиси безгранична. Криза (од грчкиот *crisis* - кризи) е секој настан што се случува (или се очекува) да доведе до нестабилна и опасна ситуација која влијае на индивидуална група, заедница или целото општество. Кризи се сметаат за негативни промени во безбедносните, економските, политичките, општествените или еколошките прашања, особено кога тие се случуваат нагло, со мало или без предупредување.⁹

Според лексиконот зборот криза означува „фаза во низа од настани на кои се одредува трендот на сите идни настани, особено на подобро или полошо – пресвртна точка“.¹⁰

Во лексиконот на Универзитетот Кембриџ, се понудени две дефиниции за зборот криза од кои што во првата дефиниција зборот криза е дефиниран како „време на големо несогласување, конфузија или страдање“, на пример економска или финансиска криза, а во втората дефиниција зборот криза е дефиниран како „исклучително тешка или опасна точка во одредена ситуација“.

Кризата може да биде разбрана како национална или како меѓународна состојба во која има третирање на примарни или вреднувани интереси или целини на партиите што се инволвирани. Или пак, зборот „криза“ во прв момент асоцира на природна катастрофа или на катастрофа предизвикана од антропогениот фактор, во кој случај јавните менаџери би имале за задача да управуваат со кризата многу бргу и во корелација со нивната секојдневна област на одговорност.

Кризата може да се дефинира и како сериозно искривување на основните елементи на општеството, или влијание на основните вредности и стандарди на општеството. Исто така, кризата може да се дефинира како „национална или меѓународна состојба кога постои загрозување на основните вредности, цели и интереси“.¹¹

Вебстер за кризата вели:

„Кризата е пресвртница кон подобро или полошо“, како „решавачки момент“, или како „ситуација која ја достигнала критичната фаза“. Кризата е нестабилно време или состојба на збиднување во која престои решавачка промена...со различна можност на високо посакуван и крајно позитивен исход. Исто така, Вебстер забележува дека „секој кој може

⁹ <https://www.wordnik.com/words/crisis>

¹⁰ <http://www.dictionary.com/browse/crisis>

¹¹ Митревска Марина, Кризен менаџмент, Филозофски Факултет, Скопје (2008) стр.21

да ја предвиди и планира кризата-пресвртницата во неговата работа и личен живот има далеку подобри шанси да ги претвори во капитал тие можности отколку некој кој дозволува кризата да го затекне неподготвен". Спротивно на познатото верување, не значи дека кризата секогаш е лоша. Таа, најчесто е окарактеризирана со одреден степен на ризик и независност.

2.2 Дефинирање на поимот менаџмент

Во теоријата и во практиката на организацијата и управувањето, а во последно време и на безбедноста, се повеќе се користи терминот „менаџмент“. Поимот менаџмент потекнува од англискиот збор “management” чии корени се наоѓаат во латинскиот израз *manum agere* што значи „водење со рака“.

Концептот „менаџмент“ е многу комплексен и мултидисциплинарен и може да се анализира од различни аспекти. Како сложен поим тој може да има различно значење, така што при неговото дефинирање секогаш постои некоја недореченост, која настанува главно заради нецелосниот и парцијален пристап кон оваа проблематика. Заради тоа сеуште не постои единствена, универзална и општо прифатена дефиниција за менаџментот.¹²

Бидејќи нема единствена дефиниција за менаџментот, нема ниту големи суштински разлики меѓу неговите дефиниции. Така, во некои дефиниции акцентот е ставен на ресурсите, во други дефиниции акцентот е ставен на ефективното и ефикасното извршување на работата, во трети дефиниции, акцентот се става на функциите со посочување на основните функции кои се суштината на менаџментот, додека четврти го опишуваат менаџментот како умешност за извршување на работите преку луѓето.

Според Шуклев, менаџментот е универзален процес на ефективно и ефикасно извршување на работата со помош на други луѓе и ангажирање на ресурсите во остварување на однапред дефинирани цели.¹³

Современиот менаџмент има поширока листа на функции како што се: планирање, раководење, организирање, координирање, контрола, мотивирање, насочување, информирање, комуницирање, одлучување, предвидување, преговарање, креирање, оценување итн. Сепак, и покрај долгата листа на функции, општо прифатен е ставот дека,

¹² Оливер Бакрески, Теории на менаџментот и конфликтите, Филозофски Факултет, Скопје (2012) стр. 13

¹³ Шуклев Б., Менаџмент, Економски факултет, Скопје, 2004, стр.5.

пет функции се основни, а тоа се : планирање, организирање, координација, мотивирање и контрола.¹⁴

Заради ефикасно извршување на задачите, се наметнува потреба од поставување хиерархија во вршењето на работите, која претставува своевидна диференцијација на рангот на организационата хиерархија. Оваа организациона хиерархија е позната како нивоа на менаџментот. Во теоријата се издиференцирале три нивоа на менаџментот во делот на организациската структура, и тоа:

1. Врвен менаџмент
2. Среден менаџмент
3. Менаџмент на пониско ниво

Менаџерите на секое ниво имаат различни, но поврзани одговорности за користење на организациските ресурси за зголемување на ефикасноста и ефективноста.¹⁵

2.3 Дефинирање на кризниот менаџмент

Давид Робертсон (David Robertson) кризниот менаџмент го дефинира како добра дипломатија со која се настојува да се реши нестабилната состојба со одбегнување на тензии.¹⁶

Оваа дефиниција на прв поглед асоцира на поврзаноста со минатата блоковска поделеност и сегашниот европски развој, но со јасна идеја и порака дека мирното решавање на кризата и дипломатската акција и денес се повеќе од потребни. Имено, кризите кои доаѓаат ја наметнуваат сè поголемата потреба од нивно мирно решавање и од поголема улога на дипломатијата, и тоа, пред сè, во нестабилниот источноевропски простор.¹⁷

Кризен менаџмент, според Вебстер (Webster) се дефинира како „вештина на отстранување на поголемиот дел од ризикот и несигурноста што ви дозволува да постигнете контрола врз вашата сопствена судбина. Овој автор смета дека кризниот менаџмент во неговата најосновна форма подразбира „да се биде подготвен“- што не е ништо ново за повеќето од нас.¹⁸

¹⁴ Оливер Бакрески, Основи на безбедносниот менаџмент, Филозофски факултет и Аутопринт, Скопје (2011) стр.25.

¹⁵ Џонс Г. Р. и Џорџ Џ., Современ менаџмент (превод), Глобал комуникации, Скопје (2008) стр.12-13.

¹⁶ Робертсон Д., стр.35.

¹⁷ Митревска Марина, Кризен менаџмент, Филозофски Факултет, Скопје (2008) стр.36

¹⁸ <https://www.merriam-webster.com/dictionary/crisis>

Кризниот менаџмент треба да ја елиминира или успешно да го превенира прераснувањето на кризата во отворено вооружено насилство/војна. Така Лунд, во однос на различните фази на ескалација на конфликтот, предвидува серија од инструменти, меѓу кои во услови на криза се: операциите предвидени со Глава VII од Повелбата на ООН, коерзивната дипломатија или медијацијата со мускули, мерките за градење доверба, билатералните преговори, механизмите за мирно решавање на спорови, воените консултации, градењето институции и процесот на усогласување.

Ова е механички пристап, кој се препознава и во институционалното обликување и практикување на конфликтниот менаџмент и на кризниот менаџмент. И покрај дилемите кои се воочуваат, може да се констатира додека мировниот менаџмент опфаќа една скала од активности, што ги преземаат државни и недржавни актери, кои треба да ги стабилизираат мировните релации и политичкиот, економскиот и социјалниот развој, кои се справуваат со кризни и конфликтни состојби и кои ги возобновуваат мирољубивите односи откако конфликтот ќе се разреши.

На крај, да заклучиме-кризен менаџмент (crisis management), претставува нов приод кон безбедноста и спречувањето на конфликтите. Или поинаку речено, се смета дека тој е дериват на релациите од периодот на Студената војна, дека е префериран и имплементиран од НАТО. Како поткрепа на ова, а имајќи ја предвид целосно различната природа на ризиците со кои денес се почесто се соочуваме, кризниот менаџмент во најголем број држави се заснова врз принципите што ги имаат усвоено колективните системи за одбрана и безбедност. Во својата основа, тие се фокусирани кон создавање услови со кои треба да се обезбеди кризите што би влијаеле на безбедноста на макро и микро ниво, да се решаваат и спречуваат по мирен пат.

2.4 Кризен менаџмент во Република Македонија

Основната цел на воспоставувањето на кризниот менаџмент или системот за управување со кризи во Р. Македонија се наоѓа во потребата од обезбедување на постојано ниво на консултации и комуникации помеѓу сите надлежни субјекти, донесување на одлуки на највисоко ниво, максимална координација, навремена реакција, ефикасно и соодветно искористување на расположивите способности и ресурси во случај на настанување на криза или кризна состојба во државата.

Управувањето со кризи како активност од висок државен интерес, се воспоставува заради превенција, рано предупредување и справување со кризи кои претставуваат ризик за животот и здравјето на луѓето и животните, материјалните, природните и културните добра, како и општата безбедност во државата. Појдовната основа за уредување на областа на кризниот менаџмент, односно управувањето со кризи во Р. Македонија се

наоѓа во Националната концепција за безбедност и одбрана, која беше донесена во 2003 година од страна на Собранието. Во неа беа изнесени погледите и се дадоа основните препораки за начинот на функционирање на системот за управување со кризи во Р. Македонија.

Воспоставувањето на кризниот менаџмент во Република Македонија е во функција на подобрување на механизмите на националната безбедносна политика, а основните причини за негова имплементација се следните:

- постоење на разновидност во регулирањето на оваа материја со повеќе закони и други прописи и непостоење на посебен закон;
- непостоење на посебен државен орган чија основна функција ќе биде надлежност од областа на оваа проблематика;
- постоење на ресорен (парцијален) пристап во проценувањето на состојбите и немање единствена процена од сите ризици и опасности;
- подигнување на координацијата и ефикасноста во употребата на ресурсите ангажирани од повеќе државни институции.

Од наведените, а и од други причини, се јавуваше неефикасност во преземањето на потребните активности од страна на државните органи надлежни за спроведување на инструментите на безбедносната политика во државата. Заради целосно регулирање на оваа област, воспоставување на институционален систем и постигнување на потребната стандардизација во нормативните решенија со земјите членки на НАТО и ЕУ, Република Македонија донесе Закон за управување со кризи на седницата на Собранието одржана на 22.април 2005 година.¹⁹

2.4.1.Закон за управување со кризи

Законот за управување со кризи („Службен весник на Р.М.“бр. 29/05) претставува основа за уредување на системот за управување со кризи во Република Македонија и тоа: неговата организација и функционирање, одлучување и употреба на ресурсите, комуникација, координација и соработка, процена на загрозеноста на безбедноста на Републиката, планирање и финансирање, како и други прашања од областа на кризниот

¹⁹ Петревски Владимир, Систем за управување со кризи: Прирачник за граѓаните, Програма за развој на Обединетите Нации - УНДП, Скопје (2010) стр.10

менаџмент. Истиот е структуриран во десет тематски целини (глави) со вкупно 63 членови и предвидува повеќе подзаконски акти (уредби и правилници).

Основните цели заради кои беше донесен законот се поврзуваат со следното:

- подобрување на координацијата помеѓу државните органи, обезбедување постојана комуникација и размена на информации;
- изградба на систем за управување со кризи кој ќе обезбеди навремена, брза и ефикасна превенција и реакција во случај на загрозеност на луѓето, нивниот имот и живот, како и загрозување на безбедноста на државата од сите ризици и опасности;
- основање на посебен државен орган чија основна функција ќе биде извршување на работите поврзани со управувањето со кризи;
- координирана, рационална и ефикасна употреба на ресурсите во случај на кризи и кризни состојби.

Основна карактеристика на овој закон е тоа што со него се воведува можноста за прогласување на “кризна состојба” во државата или на одредена нејзина територија, наспроти дотогашните “воена” и “вонредна” состојба, кои ги предвидуваше Уставот, како највисок правен акт во државата.

Поимот кризна состојба, со овој Закон се определува со следново значење: „Кризна состојба е состојба предизвикана од ризици и опасности кои можат да ги загорзат доброта, здравјето и животот на луѓето и животните и безбедноста на Републиката, за чија превенција и/или справување е потребна употреба на поголем обем на ресурси”.

Друга битна карактеристика на овој закон е тоа што целосните негови механизми се во надлежност на Владата и владините тела кои со истиот се формираат. Ова значи дека Владата има законска можност да прогласи кризна состојба доколку ризиците и опасностите се од таков карактер што директно го загрозуваат уставниот поредок и безбедноста на Република Македонија или дел од неа, а за кои не постојат услови за прогласување воена или вонредна состојба. Покрај доделувањето на вака силна надлежност на Владата, законодавецот, со истиот закон ги пропишува и механизмите за контрола од страна на Собранието.

Врз основа на Законот за управување со кризи Владата донесува одлука за постоење на кризна состојба, го определува подрачјето зафатено со кризна состојба и соодветно на тоа ги активира механизмите за разрешување на кризната состојба. За донесената одлука веднаш ги известува Собранието и Претседателот на Република

Македонија. Владата за активностите поврзани со одлуката, во рок од 48 часа усно, а еднаш неделно писмено ги известува Собранието и Претседателот, додека најдоцна за 30 дена по завршувањето на активностите утврдени со одлуката за прогласување кризна состојба изготвува и доставува писмен извештај до Собранието и Претседателот. Одлуката за постоење на кризна состојба не може да трае подолго од 30 дена. Ако кризната состојба продолжи да трае подолго од 30 дена, Владата треба да побара одобрување од Собранието за продолжување на рокот или да предложи прогласување на воена или вонредна состојба.²⁰

За прв пат од осамостојувањето на Р. Македонија, врз основа на одредбите на овој закон беше прогласена кризна состојба во јули 2007 година, заради надминување на проблемите кои беа предизвикани со масовните шумски пожари. Тогашните искуства од примената на механизмите на делување кои се презедоа во прогласена кризна состојба се покажаа како доста ефикасни, а високо координираните мерки и активности преземени од сите надлежни структури во државата покажаа многу високи резултати и успеси.

²⁰ Закон за управување со кризи, член 31, бр.07-1537/1, 22.04.2005 година, Скопје

3.СИСТЕМ ЗА УПРАВУВАЊЕ СО КРИЗИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

3.1. Организациска поставеност на органите и телата во Системот за управување со кризи

Заради непречено функционирање на системот за управување со кризи во Република Македонија, предлагање на одлуки и обезбедување на постојани консултации, координација, навремена реакција, ефикасности и соодветно искористување на расположивите ресурси во случај на кризна состојба, како и обезбедување навремена, квалитетна и реална процена на загрозеноста на безбедноста на Републиката во системот за управување со кризи согласно Законот за управување со кризи се формираат следните органи и тела: Управувачкиот комитет (УК), Групата за процена (ГП) Центар за управување со кризи (ЦУК), Регионални центри за управување со кризи (РЦУК), Главен штаб (ГШ) и Регионални штабови (РШ).²¹

3.1.1.Управувачки комитет и група за процена

Управувачкиот комитет е највисокото тело на Владата на кое Законот му ја доверува координација и управувањето со систем за управување со кризи. Него го сочинуваат министрите на министерствата за : внатрешни работи, здравство, транспорт и врски, одбрана, надворешни работи и раководителот на групата за процена. Во работата на управувачкиот комитет, законодавецот предвидел и учество на претставник на собраниската комисија за одбрана и безбедност и претставник на претседателот на државата. Во согласност со член 15 од законот, предлог за утврдување кризна состојба до управувачкиот комитет може да поднесе функционер кој раководи со некој орган на државната управа, член на управувачкиот комитет, раководителот на групата за процена и директорот на центарот за управување со кризи.²²

Управувачкиот комитет го разгледува предлогот и предлага до Владата утврдување на постоење на услови за прогласување на кризна состојба и подрачје кое е зафатено со кризната состојба. Соодветно на тоа, дава предлог за активирање на механизми за нејзино разрешување во согласност со законот за управување со кризи. Со управувачкиот комитет раководи лице од неговиот состав, кое го назначува претседателот на Владата.

Група за процена е исто така тело на Владата кое врши постојано проценување на ризиците и опасностите по безбедноста на Републиката и предлага мерки и активности за нивна превенција, рано предупредување и справување со кризна состојба. Групата за

²¹ Петревски Владимир, Систем за управување со кризи: Прирачник за граѓаните, Програма за развој на Обединетите Нации - УНДП, Скопје стр.13 (2010)

²² <http://www.macedon.gov.mk/files/dokumenti/pzrdo/Zakon%20za%20upravuvanje%20so%20krizi%202005.pdf>

процена согласно Законот за управување со кризи ја сочинуваат, директорите на бирото за јавна безбедност, Управата за безбедност и контраразузнавање, Агенцијата за разузнавање, директорите и замениците на директорите на Центарот за управување со кризи и Дирекцијата за заштита и спасување, заменикот на началникот на Генералштабот на Армијата, како и раководителот на Службата за безбедност и разузнавање во Министерството за одбрана. По потреба во работата во Групата за проценка се повикуваат и други претставници на органите на државната управа, општините и на градот Скопје и експерти за определена област. Со групата за проценка раководи лице од составот на групата за проценка, кое го определува претседателот на Владата.²³

3.1.2. Центар за управување со кризи

Законот за Управување со кризи покрај тоа што ја уредува областа на управувањето со кризи има и карактер на основачки закон. Со него во системот за управување со кризи се формира самостоен орган на државната управа, по положба и функција на дирекција, со својство на правно лице. Називот на самостојниот орган на државната управа е Центар за управување со кризи и истиот е задолжен за обезбедување на целосната организациската, административна и стручна поддршка на телата и субјектите во системот за управување со кризи. Неговите основни надлежности се состојат во :

- Обезбедување континуитет во меѓуресурска и меѓународна соработка, консултации и координација во управувањето со кризи;
- Изработување и ажурирање на единствена проценка за сите ризници и опасности по безбедност на Републиката.
- Предлагање на мерки и активности за разрешување на кризна состојба;
- Извршување на други утврдени со закон.²⁴

При Центарот за управување со кризи се формира Главен штаб, како оперативно-стручно тело кое раководи со активностите за превенција и справување со кризни состојби. Главниот штаб го сочинуваат претставници од учесниците во Управувачкиот комитет. Членовите на штабот се и раководителот на итната медицинска помош во Скопје, директорот на Дирекцијата за заштита и спасување, претставници на Армијата, Агенцијата за разузнавање и Дирекцијата за безбедност на класифицирани информации. Со главниот штаб раководи директорот на центарот.

²³ <http://cuk.gov.mk/mk/систем-цук/јавни-новици.html>

²⁴ <http://is.gov.mk/opshti-informacii-centar-krizi.nspix>

3.1.3. Регионална и локална организација на системот

Заради информирање, следење на состојбата, размена на податоци и информации, давање на предлози за управување со кризна состојба и изработка на единствена процена, системот на управување со кризи се организира на целата територија на Р. Македонија, а неговата регионална организациска структура, согласно членот 23 од Законот, се воспоставува во 35 регионални центри вклучувајќи го и градот Скопје.

Регионални центри за управување со кризи (РЦУК) се формираат со седиште во општините: Берово, Битола, Валандово, Велес, Винаца, Гевгелија, Гостивар, Дебар, Делчево, Демир Хисар, Кавадарци, Кичво, Кочани, Кратово, Крива Паланка, Крушево, Куманово, Македонски Брод, Неготино, Охрид, Прилеп, Пробиштип, Радовиш, Ресен, Свети Николе, Струга, Струмица, Тетово, Штип, Гази Баба, Карпош, Кисела Вода, Центар, Чаир и градот Скопје.²⁵

Надлежности, организациска и институционална поставеност

Заради рационалност и ефикасност во работењето, оперативната организација на Системот за управување со кризи на регионално ниво е воспоставена во 8 главни регионални центри (ГРУЦК):

1. ГРУЦК Скопје, надлежен за северниот регион,
2. ГРУЦК Куманово, надлежен за североисточниот регион,
3. ГРУЦК Тетово, надлежен за северозападниот регион,
4. ГРУЦК Охрид надлежен за југозападниот регион,
5. ГРУЦК Битола надлежен за јужниот регион,
6. ГРУЦК Велес, надлежен за централниот регион (повардарие)
7. ГРУЦК Струмица, надлежен за југоисточниот регион.
8. ГРУЦК Штип, надлежен за источниот регион.²⁶

Во овие центри се работи непрекинато 24 часа 7 дена во неделата. Дежурните служби во овие центри можат да се добијат на карактеристичниот и бесплатен телефонски број 195, кој во блиска иднина ќе биде заменет со европскиот број за инти повици е-112.²⁷

²⁵ http://cuk.gov.mk/index.php?option=com_content&view=article&id=1191&Itemid=292&lang=mk

²⁶ Петревски Владимир, (2010), Систем за управување со кризи: Прирачник за граѓаните, Програма за развој на Обединетите Нации - УНДП, Скопје стр.16

²⁷ <http://cuk.gov.mk/mk/за-нас/задачи,-функција-и-цели.html>

Локалното покривање на останатите единици на локална самоуправа (до вкупниот број- 84) се врши со поединечно определени лица од регионалните центри за управување со кризи кои се надлежни согласно територијалната поставеност на системот.

Во регионалните центри се формираат Регионални штабови, како оперативно-стручни тела со кои раководи раководителот на Регионалниот центар. Регионалните штабови во Регионалните центри ги сочинуваат претставници од подрачните единици на министерствата и другите органи од државната управа кои партиципираат во Управувачкиот комитет, како и по еден претставник на општините и на градот Скопје чии подрачја се опфатени во Регионалните штабови се активираат со одлука на директорот на Центарот.

Целосната организациска и институционална поставеност на телата и органите во Системот за управување со кризи во Република Македонија е претставена на следната шема:²⁸

²⁸ Петревски Владимир, Систем за управување со кризи: Прирачник за граѓаните, Програма за развој на Обединетите Нации - УНДП, Скопје (2010) стр.17

3.2. Надлежности на субјектите во системот за управување со кризи

Системот за управување со кризи на Република Македонија е единствен систем чии што субјекти може да овозможат оптимална ефикасност во справувањето со кризни состојби.

Како учесници во рамките на системот за управување со кризи, со различно поставени права и обврски, Законот ги определува: органите на државната управа и органите на државната власт, вооружените сили на Армијата и силите за заштита и спасување. Органите на општините и градот Скопје, јавните претпријатија и установи, трговските друштва. Граѓаните и нивните здруженија, невладините организации и по потреба други субјекти.

3.2.1. Надлежности на Владата и државните органи

Како што беше изнесено во механизмите на системот за управување со кризи целосно со интеграција на Владата, владините тела кои координираат и управуваат со системот (УК и ГП) и Центарот за управување со кризи како надлежен орган на државната управа за работите од управување со кризи ги извршува следните надлежности:

- Донесува одлука за постоење на кризна состојба, го определува подрачјето кое е зафатено со кризната состојба и презема потребни мерки и активности за нејзино разрешување;
- За сите активности поврзани со кризната состојба ги известува Собранието и Претседателот на Р. Македонија;
- По завршување на кризната состојба поднесува писмено известување до Собранието и Претседателот на Р. Македонија со кое ги известува за сите превземени мерки;
- Донесува одлука за употребата на ресурсите на органите на државната управа, органите на општините на градот Скопје и одлучува за начинот на управување со нивната употреба;
- Поднесува предлог до Претседателот на државата за употреба на делови од Армијата на Р. Македонија заради справување со кризната состојба;
- Определува начин на користење на ресурсите во сопственост на јавните претпријатија и установи и трговските друштва од посебен интерес и граѓаните и утврдува надоместок за новната употреба;
- Одлучува за прифаќање и испраќање на хуманитарна помош и соработка заради справување со кризи;

- Донесува единствена процена од сите ризици и опасности кои можат да го загрозат животот и здравјето на граѓаните, нивниот имот, материјалните, природните и културните добра на државата какои нејзината општа безбедност.
- Одлучува за висината на средствата од буџетот на Р.М наменети за превенција, рано предупредување и справување со кризи;
- Го уредува јавното тревожење на Републиката и ги пропишува знаците за тревожење;
- Ја уредува примената на мерките за криптозаштитата и против електронското обезбедување за потребите на системот за управување со кризи;
- Го уредува видот и начинот на планирањето и спроведувањето на обуките и вежбите, како и процедурите кои задолжително се спроведуваат во системот за управување со кризи;
- Врши други работи во согласност со законските прописи;²⁹

Министерствата и другите органи на државната управа учествуваат во превенцијата, раното предупредување и справувањето со ризиците и опасностите кои можат да предизвикаат криза и кризна состојба во државата, во согласност со Законот за управување со кризи и други закони кои ја уредуваат нивната подметната надлежност.

Министерствата и другите органи на државната управа ги извршуваат следните обврски:

- Ги преземаат потребните мерки на подготовки за остварување на непречена функција на областа за која се надлежни во услови на постоење на кризи и кризна состојба во државата;
- Планираат и обезбедуваат средства во рамките на своите буџети за превземање на подготвителни мерки, како и мерки за надминување на предизвиканите последици од кризи и кризна состојба;
- Должни се на барање на телата и органите кои управуваат со системот за управување со кризи да ги стават на располагање сопствените ресурси, заради справување со кризи;
- Остваруваат други обврски согласно законските прописи и постапуваат по донесени одлуки од страна на Владата³⁰

Од посебно значење за системот за управување со кризи е местото и улогата на Дирекцијата за заштита и спасување во Републиката и формирање, обука и одржување на силите за заштита и спасување, кои своите надлежностите продолжуваат да ги

²⁹ Закон за управување со кризи, член 31-32, бр.29/05, 04.05.2005 година, Скопје

³⁰ Закон за управување со кризи, член 33, бр.29/05, 04.05.2005 година, Скопје

извршуваат и во услови на кризи и прогласена кризна состојба, заради справување со несреќи и катастрофи.

3.2.2. Надлежности на Јавните претпријатија и установи и трговските друштва од посебен интерес

Јавните претпријатија се основаат заради вршење на стопанските дејност од јавен интерес, односно дејностите кои се незаменлив услов за животот и работата на граѓаните, за работата на правните лица и на државните органи. Јавните претпријатија, јавните установи и служби, како и трговските друштва од посебно значење за работа во кризна состојба, кои ќе ги определи Владата на Р.Македонија, имаат обврска да се подготвуваат за извршување на нивните функции и задачи за превенција и справување со ризици и опасности кои можат да предизвикаат криза или кризна состојба во државата или на одреден нејзин дел. Посебните нивни надлежности и обврски се однесуваат на:

- Должни се на барање на телата од органите кои управуваат со системот за управување со кризи и по одлука на Владата, да ги стават на располагање сопствените ресурси заради справување со кризи и отстранување на последици од кризи, а за тоа имаат право на соодветен надомест;
- Должни се без повик на надлежен државен орган, во случај на настанување на ненадејна несреќа или друга кризна појава да преземат активности во рамки на нивните можности и за тоа да го известат Центарот за управување со кризи на единствениот број за итни јавувања;
- Должни се во рамките на своите предметни надлежности или деловните процеси да ги испланираат и превземат потребните превентивни мерки и да подготват капацитети за справување со кризи и непогоди од поголем интензитет;
- Јавните претпријатија, јавните установи и служби, како и трговските друштва од посебен карактер, кои со своето работење можат да предизвикаат сериозни загрозувања за луѓето, животните и средината, должни се да ги превземат сите мерки на превенција и истите да ги финансираат од сопствени извори;
- Остваруваат други обврски согласно законските прописи и постапуваат по донесени одлуки од страна на Владата;³¹

³¹ Петревски Владимир, Систем за управување со кризи: Прирачник за граѓаните, Програма за развој на Обединетите Нации - УНДП, Скопје (2010) стр.20

3.2.3. Надлежности на Единиците на локална самоуправа и граѓаните

Законот за управување со кризи, посебно место и улога им дава на единиците на локалната самоуправа и граѓаните, како најмасовен субјект во системот за управување со кризи. Заради постојано информирање и следење на состојбите на целата територија на Републиката, се формираат 35 регионални центри за управување со кризи, со седишта во општините утврдени со членот 23 од Законот за управување со кризи.

Врз основа на Законот за локална самоуправа, а во согласност со начелото на субсидијарност, општините имаат право на своето подрачје да ги вршат работите од јавен интерес и од локално значење, како што се работите од областа на управувањето со кризи и заштитата и спасувањето, пред се на животот и здравјето на граѓаните и на сите материјални добра на територијата на општината.³²

Од поголемата листа на надлежности на единиците на локалната самоуправа (ЕЛС) ги издвојуваме:

- Урбанистичко (урбано и рурално) планирање, градење на објекти од локално значење утврдени со закон и уредување на просторот;
- Заштита на животната средина и природата;
- Планирање на локалниот економски развој, утврдување на развојните и структурните приоритети, водење на локална економска политика и друго;
- Комунални дејности- снабдување со вода за пиење, испорака на технолошка вода, одведување и пречистување на отпадните води, одведување на третман на атмосферските води, снабдување со природен гас и топлинска енергија, регулација, одржување и користење на речните корита, мостови и други инфраструктурни објекти;
- Социјална заштита и заштита на децата-детски градинки и домови за стари лица, грижа за инвалидни лица, деца без родители и родителска грижа, деца со воспитно-социјални проблеми, деца со посебни потреби;
- Здравствена заштита-управување со мрежата на јавни здравствени организации и објекти од примарна здравствена заштита;
- Спроведување на подготовки и превземање мерки за заштита и спасување на граѓаните и материјалните добра од воени разурнувања, природни непогоди и други несреќи и од последиците предизвикани од нив;

³² Закон за локална самоуправа, член 20, бр.05, 29.01.2002 година, Скопје

- Противпожарна заштита што ја вршат територијалните противпожарни единици. Покрај наведените надлежности кои органите на ЕЛС ги спроведуваат во согласност со Законот за локална самоуправа, во нивна надлежност се и следните работи:
- Одлучуваат за висината во општинскиот буџет која се определува за финансирање на работите на управувањето со кризи и заштита и спасување на граѓаните и другите локални интереси;
- Ја усвојуваат процената на загрозеност на општината од сите ризици и опасности;
- Одлучуваат за распределба на хуманитарната помош во случај на погоденост на нивната територија со криза или кризна состојба;
- Ги утврдуваат обврските на јавните претпријатија, установи и служби кои се формирани со нивни одлуки;
- Одлучуваат за барање на помош од други општини или државните институции во случај кога нивните ресурси се недоволни за справување со настанатата криза и надминување на последиците од истата. Градот Скопје како специфична ЕЛС и главен град на Р.Македонија ги координира активностите во областа на управувањето со кризи, преку посебен Регионален центар на град Скопје. Надлежностите и обврските на граѓаните на Република Македонија за потребите на системот за управување со кризи и се однесуваат на следните работи:
- Да ја исполнуваат обврската за учество во заштита и спасувањето, односно Законот за заштита и спасување;
- Да исполнуваат материјални обврски за потребите на системот за управување со кризи;
- Да преземат сопствени мерки за подготовка и самозаштита;³³

³³ Закон за локална самоуправа, член 22, бр.05, 29.01.2002 година, Скопје

4. БЕГАЛСКАТА КРИЗА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

4.1 Бегалската криза во Европа

Бранот на бегалци во Европа се разликува од сите останати. За разлика од досегашното движење на населението, овој бран претставува комбинација од баратели на азил од Сирија, Ирак и Авганистан и економски мигранти од Африка и Балканските земји. Повеќето бегалци доаѓаат во Европа по копнен и воден пат, притоа изложувајќи се на долги и ризични патувања од земјите од кои што доаѓаат до крајната дестинација во некоја од земјите во ЕУ. За разлика од претхоните бегалски бранови, овој се карактеризира како хаотичен и многуброен оставајќи последици во многу земји на различни начини.

Оваа кризна состојба ги покажува недостатоците на Европската миграциона политика, оставајќи ги земјите во своите граници да мораат да се изборат со навалата на луѓе со кои што не биле спремни да се справат. Исто така, ова претставува сериозна закана на принципите за слобода на движење на луѓето во Европската унија. Во некои Европски држави веќе се поставени зголемени контроли на границите, со цел да се запре движењето на мигрантите. Сетоа ова доведува до големо политичко недоразбирање и појава на различни ставови и пристапи во справување со мигрантската криза. Во текот на дебатите за справување со кризата произлегоа различни ставови и пристапи меѓу земјите членки на унијата. Повеќето земји одбиваат да го прифатат планот за распространување на мигрантите од една страна и барателите на азил од друга страна. Но, по заканите на Берлин и Брисел за воведување на сериозни забрани и мерки на земјите, планот беше прифатен од страна на сите земји членки. Бегалската криза ќе претставува сериозен предизвик за сите земји членки на Европската унија.

Долгорочни ефекти од бегалската криза во ЕУ :

- Движењето на барателите на азил ќе се одрази на демографската поставеност на земјите членки на Европската Унија.
- Процесот на интеграција на странските државјани може да биде проблематичен, особено затоа што луѓето кои што се доселени имаат помали шанси за вработување во однос на локалното население.
- Одредени политички партии и групи ќе продолжат да се спротивставуваат на доаѓањето на странски државјани во Европа, ќе се напаѓаат центрите за бегалци и ќе се организираат протести против политиката за бегалците.

4.2. Балканот и Република Македонија во справување со бегалската криза

Некои медиуми по завршувањето на самитот во Брисел, веруваа дека Европските земји сакаат да направат тампон зона на Балканот за бегалците. Имено, во анализите на акциониот план кои што неодамна беше усвоен во Брисел од страна на лидерите на десет европски земји и три балкански земји кандидати, Берлинскиот весник предвидува дека Балканските земји ќе ја платат цената на Европската политика за отфрлање на бегалците. Балканските земји ќе се претворат во транзит зона во која што легалните мигранти ќе бидат одвоени од оние кои немаат шанси за добивање на азил и ќе бидат депортирани-согласно изјавата на Ерик Бонзе. Како дополнување тој нагласи дека наместо на бегалците да им биде дозволено да преминуваат од една во друга земја ќе треба да се внимава затоа што ќе се настојува тие да бидат задржани во таканаречени жаришта и ќе се очекува Балканските земји да ја извршат „валканата работа“ (Нова Македонија 2015).

Се претпоставува дека Балканската рута ја преминале над 800.000 бегалци (Утрински весник 2015), и само Република Македонија има потрошено најмалку 5.000.000 евра за бегалците и секој нареден месец чинел дополнителни 1.000.000 евра за ангажирање на силите за безбедност, без трошоците за здравствена и социјална заштита и услугите на хуманитарните организации.

Од сето ова може да се заклучи дека зголемувањето на трошоците може да го загрозат планот за буџетот не само на Република Македонија, туку и на некои Европски земји.

Во оваа бегалска криза Република Македонија е жртва, но и колатерална штета на бројните субјективни и објективни порпусти, грешки и политики на ЕУ. Нашата држава беше и сеуште е соочена со опасноста бранот бегалци да предизвика сериозна безбедносна и хуманитарна криза.

Нефункционалниот систем за справување со бегалската крза, немање капацитет за лидерство во координација и менаџирање на актуелните проблеми, некоординираност, различен пристап кон проблемот, недостатокот на взаемна доверба помеѓу земјите членки на ЕУ се основни обележја и карактеристики на ЕУ за време на справувањето со најголемата криза по Втората светска војна која го зафати европскиот континент во текот на 2014-2016 година.

4.3. Пристапот на Европската унија во справување со бегалците и кризата

Новите предизвици, проблеми и искушенија кои се зголемуваат со доаѓањето на бегалците и мигрантската криза во 2015 година, само го потврдуваат фактот дека Европската Унија во идните фази на нејзиниот развој, покрај другите работи, треба да ги земе во предвид и потребите за решавање на кризите на европското копно. Една од тие акции треба да се движи во следната насока:

Првенствено, со обврзувањето за спречување на природната катастрофа, Европската Унија го усвоила „Планот за нова солидарност“. Овој план бил усвоен од страна на лидерите на земјите од Европската Унија и Западен Балкан. Планот се состои од 17 точки кои треба да воспостават контрола на движењето на мигрантите како и спречување на хуманитарна катастрофа. Од вкупно 17 точки, 13 се поврзани со воспоставувањето на контрола на границите. Ова се клучните ставки кои во Македонија ќе овозможат итна имплементација на мерките за билатерална соработка и доверба. Ова практично значеше зајакнување на меѓународната соработка меѓу Македонија и Грција. Овој план предвидуваше зголемена контрола на границите во Македонија, Грција и Србија каде мисијата на ФРОНТЕКС ќе треба да и помогне на Грција во регистрирањето на бегалците кои се уште не се регистрирани.

Од анализата на пристапот на ЕУ во справување со бегалската криза ќе издвоиме неколку точки, кои значае директна помош на Република Македонија (Митревска, 2015: 10):

- Се очекува UNHCR да ги зголеми обврските и ангажирањата на граничниот премини меѓу Македонија и Грција.
- Зголемување на улогата на EASO (Европска канцеларија за поддршка на азил)
- Зголемување на взаемниот пристап на меѓуграничната соработка базиран на одговорноста, како и разумната соработка на националните, регионалните и локалните власти.
- Се предвидува постојана размена на информации и ефикасна соработка.
- Миграционата политика за движење на бегалците без известување на соседните земји е неприфатливо.
- Да се реши финансирањето (финансиската поддршка)
- Враќање на бегалците од Бангладеш, Пакистан, Авганистан и други земји.
- Етаблирање на Единицата за брза интервенција
- Да се превенира во криумчарење на мигрантите и трговија со луѓе
- Поддршка на мигрантите и обезбедување на прифатни центри.

4.4. Пристапот на Република Македонија во справување со бегалската криза

Врз основа на претходните искуства во справување со кризи, произлегува прашањето, дали справувањето со кризата претставува предизвик за Македонија но и за останатите земји од Западен Балкан и пошироко.

За да се добие одговор на ова прашање треба да се дефинираат неколку предуслови, како и организациски и идеен пристап вклучувајќи (Митревска, 2015: 8-9) :

- 1) Регистрација на бегалците е потребно да се направи пред влегување во Република Македонија. Ова е сериозен проблем кој што Европската Унија треба да го реши.
- 2) Воспоставување на гранична контрола меѓу Македонија, Грција и Србија во соработка со ФРОНТЕКС.
- 3) Решавање на проблемот со бегалците кои доаѓаат од Мароко, Тунис, Алжир, Нигерија итн.
- 4) Дали настаните кои се случуваа во Париз, значат дека е потребно итно превземање на вонредни мерки во вонредни состојби.
- 5) Утврдување на потребата за заеднички меѓународен пристап базиран на солидарност, одговорност и корисна соработка на локалната, националната и регионалната власт.
- 6) Република Македонија мора да има резервен план, доколку коридорот кој Европските земји се затвори.
- 7) Постојана потреба за размена на информации со службите во Грција.
- 8) Македонија има потреба од нова „Стратегија за намалување на безбедносниот ризик од бегалската и мигрантската криза.“
- 9) На Република Македонија и е потребна експертска и финансиска помош, за справување со бегалците и мигрантите.
- 10) Република Македонија и останатите Балкански земји имаат потреба од единици за брза интервенција, особено во случај на зголемен прилив на бегалци на пример според МВР 6000 бегалци дневно ја поминувале границата во текот на летото и есента.
- 11) Следејќи го примерот на Словенија, Македонија мора да има план „Б“. Конкретно, планот „Б“ предвидува во случај ситуацијата со бегалците да ескалира, Словенија треба да изгради 670 км ограда, долж границата со Хрватска.
- 12) Да се дефинира македонската политика која се однесува на барателите на азил.
- 13) Да се дефинира позицијата на државата во случај Република Македонија да мора итно да гради прифатилишта.

4.5. Одговор на бегалската криза во Република Македонија

Предизвиците во Македонија и регионот беа проценети во националните документи во областа на безбедноста, првенствено во владиниот концепт, усвоен во 2003 година и Стратегијата за безбедност усвоена во 2010 година. Вклученоста на армијата во кризните состојби се регулира со повеќе закони: Закон за одбрана, Закон за управување со кризи, Закон за гранична контрола. Исто така, вклученоста на единиците на армијата во посебни ситуации се одредува со внатрешни упатства и правила кои ги предвидуваат процедурите за справување со одредени состојби.

Воочувајќи ја опасноста на неконтролираниот влез и транзит на мигранти, по предлог на Владата, од страна на Собранието беше прогласена вонредна состојба, со цел да се создадат подобри услови за зајакнување на контролата на граничните премини во регионот на Гевгелија и Табановци.

Иако контролата на граничните премини е должност на Република Македонија, односно на граничната полиција, сведоци сме дека во повкето европски земји, Владата е таа што превзема мерки со кои се обврзуваат нивните армии, да ја поддржат полицијата во справување со мигрантите.

Како примери може да ги наведеме:

- Грција која ја користеше својата армија да и помага на полицијата по ескалирањето на состојбата на островот Лезбос.
- Бугарија испрати војска на границата со Македонија.
- Унгарската армија на предлогот од Владата и усвојување од страна на Собранието, постави ограда по целата должина на границите со Србија и Хрватска.
- Постојат многу други примери каде што Армијата и дава поддршка на полицијата - Чешка, Австрија, Хрватска, Словенија итн. , со цел да се справат со големиот број бегалци.

4.6. Улогата на АРМ во справување со кризата

Ангажирањето на АРМ беше најавено од Претседателот Иванов кон средината на Јули 2015 година, со цел да се заштити граничната линија на околу 50 км, каде што мигрантите воглавно ја преминувале границата со Грција³⁴.

Со донесувањето на одлуката од страна на Претседателот дадена е наредба за ангажирање на АРМ на Јужната граница со Грција.³⁵ Ангажманот на АРМ зависел директно од потребата на терен и барањата на полицијата. На терен беа испратени специјални единици кои се обучени да ги реализираат потребните активности без потешкотии. Логистиката во оваа ситуација имала голема улога во поддршката на АРМ, која дејствувала со цел да се помогне на полицијата и останатите владини институции, како и меѓународните и невладините организации.

Ангажманот на Армијата очекуваме да даде резултат во две насоки. Прво, да се зголеми безбедноста и спокојството на локалното население и второ, да се обезбеди посеопфатен пристап во третманот на лицата кои изразиле намера да бараат азил во Република Македонија.

Во координација со Граничната полиција, АРМ добила одредени одговорности за воспоставување на заедничка контрола на границата, но покрај ова АРМ извршувала незацисни акции за контрола кои директно влијаеле на зголемување на безбедноста на јужната граница. Оваа одлука АРМ ја базирала на планираните активности како дел од нивните капацитети да одговорат на потребите на полицијата.

Од започнувањето на кризата и одлуката да се вклучи АРМ во поддршката на полицијата, одлучено е тоа да го направи Првата Пешадиска Бригада.

Првата Пешадиска Бригада како повисока здружено-тактичка единица преставува главна борбена сила на АРМ која обезбедува готови сили за заштита и поддршка на националните интереси и дава поддршка при природни катастрофи, епидемии и други опасности.

³⁴ <http://makfax.com.mk/makedonija/nadvoresna-politika/ivanov-arm-ke-i-pomaga-na-policijata-vo-spravuvanje-so-migrantite/> објавено 16.Јули 2015 Извор: Независна Новинска Агенција „Макфакс“

³⁵ <https://www.mkd.mk/makedonija/politika/ivanov-go-potpisha-ukazot-za-angazhiranje-na-vojskata-na-severnata-i-juzhnata> објавено 20.Август 2015 Извор: Портал Њуз ДОО

Мисијата односно задачите на оваа Бригада се јасно дефинирани и како суштински се издвојуваат:

- Планирање и организација;
- Планирање и употреба;
- Планирање и спроведување на обука и вежби;
- Планирање и спроведување персонален менаџмент;
- Разузнавање, контраразузнавање и заштита на силите;
- Логистичка поддршка;
- Организирање и подготовка на КИС;
- Планирање на финансиски средства;
- Цивилно воена соработка³⁶

³⁶ http://www.arm.mil.mk/baza/edinici/zok/zok_1mpbr_index.html

4.7. Миграциската криза како безбедносен предизвик

Европа и Балканските земји се соочуваат со безбедносни предизвици кои се на чело на мигрантската криза и аспирацијата на ИСИС подлабоко да навлезе во Европа. Овие предизвици несомнено имаат влијание на економскиот одржлив развој, но многу пострашни се целите кои што ИСИС ги има поставено за рушење на западното општество базирано на универзални вредности и принципи.

Бегалската криза првенствено е последица на конфликтот во Сирија и Ирак и нестабилната ситуација во Северна Африка и Блискиот Исток. Секојдневно сме сведоци на активностите на терористичките групи кои се борат за идеологијата на Исламската држава. Со величењето на нивната бесцелна визија тие сметаат дека ќе ја постигнат целта, наметнувајќи етничка и религиска нетолеранција и насилство иако насилството е забрането во секоја религија.

Македонија со својата позиција претставува крстосница и е идеална транзитна рута за мигрантите на патот кон Европската Унија.

Постојат претпоставки дека до 30.10.2015 година низ Република Македонија транзитирале 424.000 мигранти и дека од јули, откако е започната регистрацијата на мигрантите согласно Законот на азил, вкупно 182.000 лица ја преминале границата со Грција.

Врз база на анализа можеме да ги извлечеме безбедносните аспекти на бегалската криза, и тоа:

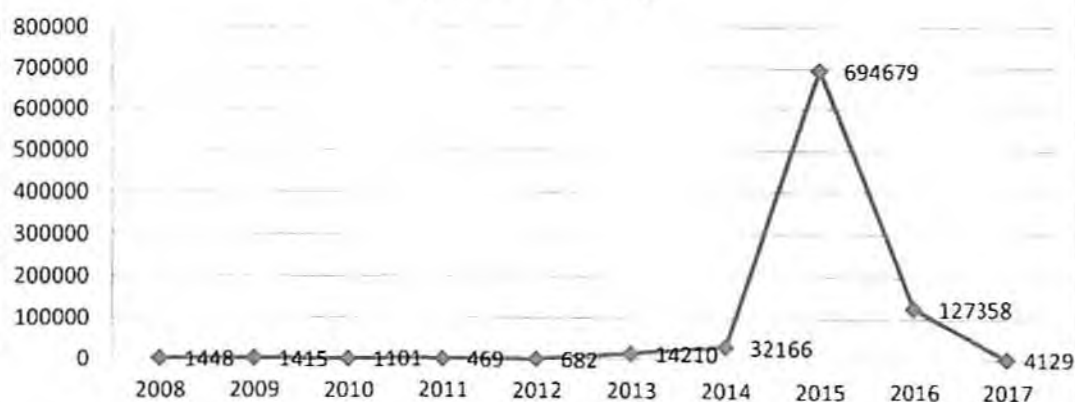
- Илегален влез во РМ
- Сторители на кривични дела на територија на РМ
- Заеднички активности за регистрација на бегалци со полициски сили од РМ, Хрватска, Србија, Унгарија, Чешка и др држави
- Шверц со мигранти
- Жртви на железнички пруги (сериозен проблем претставува и движењето на бегалците преку територијата на Македонија)
- Напад на полициските сили на границата со Грција.

Трендовите со илегална миграција во Република Македонија не се нешто ново, во графиконот број 1 (Илиеска, 2016: 4) можеме, да ги видиме бројките на илегални мигранти кои транзитирале низ територијата на Р.М. од 2008 до 2017 година³⁷. Акцентот на истражувањето е ставен на 2015 година бидејќи во тој период имавме најголем бран на бегалци, а по затварањето на балканската рута присутни се илегални преминувања и сл.

Графикон бр.1

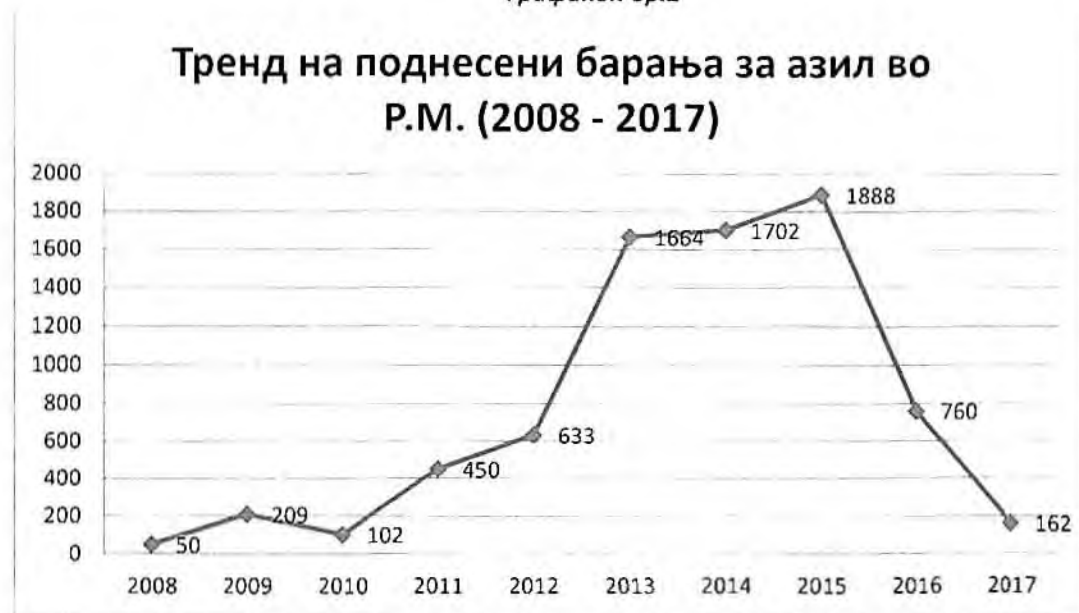
Трендови со илегална миграција во Р.М. (2008 - 2017)

³⁷ Податоците за бројот на илегални мигранти кои транзитирале низ територијата на Р.М. во 2016 и 2017 година се обезбедени од МВР на РМ- Оддел за криминалистичко разузнавање и анализа со барање бр.19156/1.

Трендовите за поднесени барања за азил во Р.М. од 2008 до 2017 година можеме да ги видиме во графиконот бр. 2(Илиеска,2016: 10)³⁸

Графикон бр.2

Во табелата со број 3 можеме да ја видиме состојбата со илегалната миграција во Република Македонија за време на ескалацијата на кризата во 2015 год.

Табела бр.3

	Вкупно
Број на илегални миграни кои транзитирале низ Р.М.	694,679
Број на издадени потврди за искажана намера за азил ³⁹	388,233
Број за поднесени барања за азил/лица	1,578/1,888
Број на откриени кривични дела крумичарење на мигранти	142

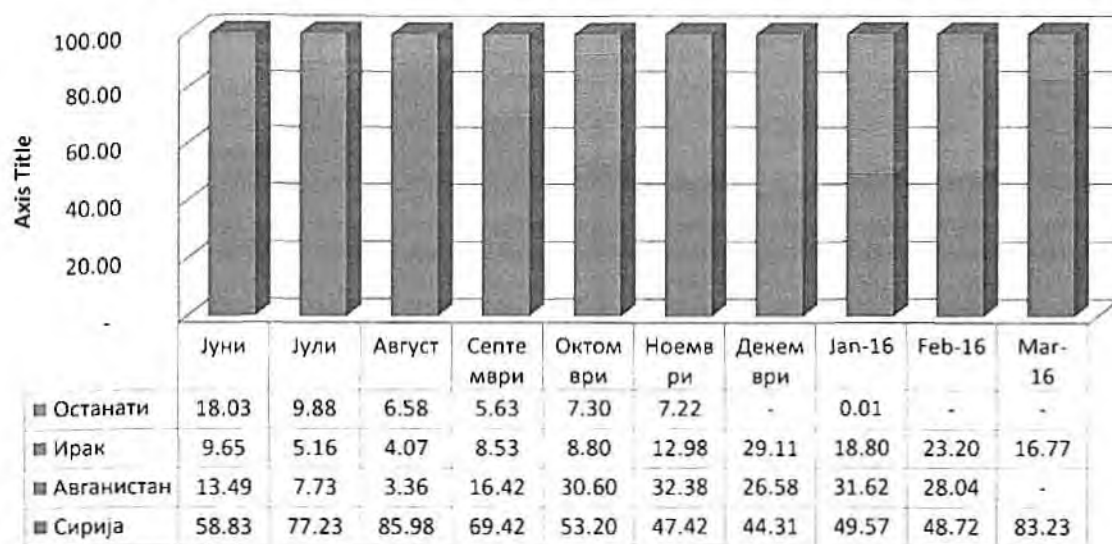
³⁸ Податоците за трендот на поднесени барања за азил во Р.М. за 2016 и 2017 година се обезбедени од МВР на РМ- Оддел за криминалистичко разузнавање и анализа со барање бр.19156/1.

³⁹ Од 19.06.2015 до 31.12.2015

Во графиконот број 4 можеме да го видиме прегледот по потекло на илегалните мигранти⁴⁰(Илиеска, 2016: 3)

Графикон бр.4

Преглед по потекло на илегалните мигранти

Кривични дела поврзани со илегалните мигранти во Република Македонија

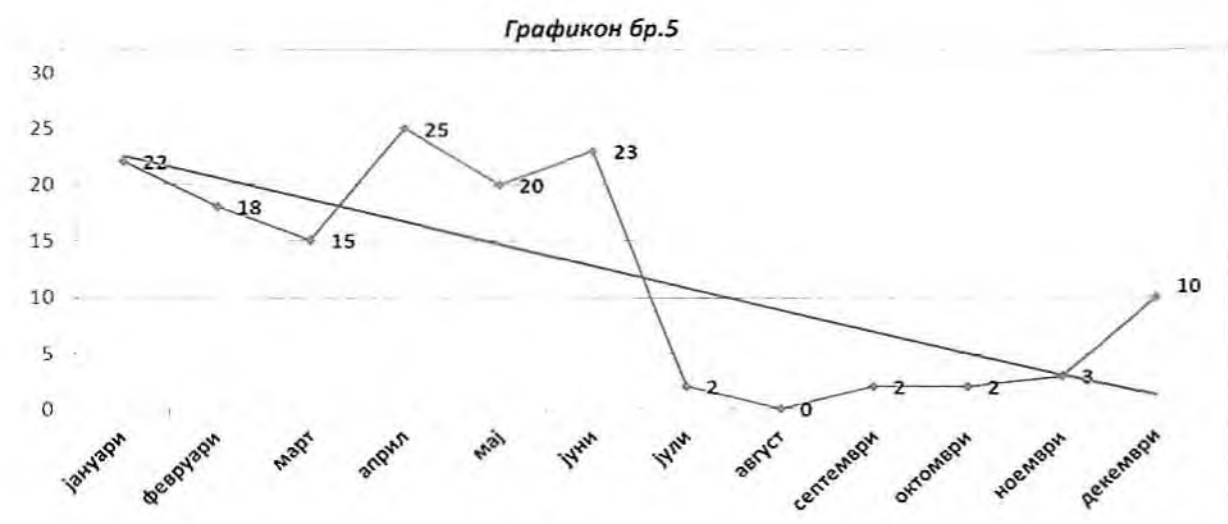
Од 2013 година бележиме зголемување на казните за кривичните дела од областа на илегалната миграција.

Од јануари 2013 година до мај 2016 година откриени се 225 кривични дела, (крумичарење на мигранти) и 372 сторители.

Во текот на 2015 година низ територијата на Р.М. транзитирале околу 900.000 мигранти со постојано зголемување.

⁴⁰ Од 19.06.2015 до 07.03.2016

Во графиконот број 5 можеме да го видиме бројот на откриени кривични дела крумичарење на мигранти во 2015 година.(Илиеска, 2016: 6)

Во графиконот број 6 можеме да го видиме прегледот по структурата на илегалните мигранти кои транзитирале низ Р.М. од 19.06.2015 до 07.03.2016 година. (Илиеска, 2016:11)

Во табелата број 7 и графиконот број 8 (Илиеска, 2016: 12-13) можеме да го видиме бројот на мигранти регистрирани во Македонија од 19.06.2015 до 07.03.2016 година, и нивното потекло⁴¹.

Табела бр.7

Земја	Мигранти	%
Сирија	260,897	54,60
Авганистан	122,237	25,58
Ирак	73,285	15,34
Останати	21,443	4,48

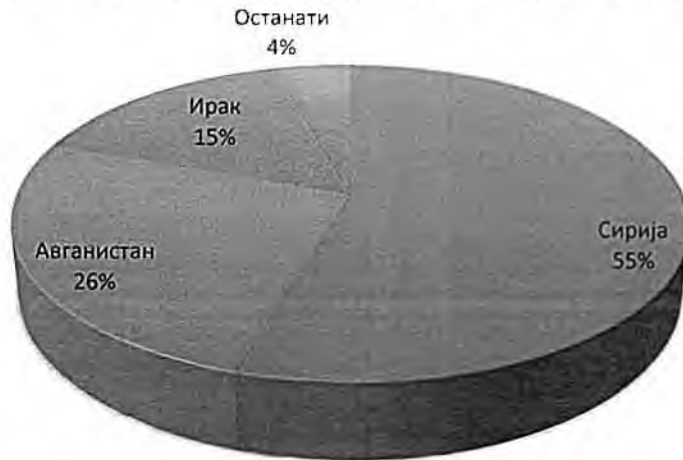

Останати	Мигранти	%
Иран	6,231	1,30
Пакистан	5,416	1,13
Палестина	2,158	0,45
Сомалија	1,276	0,27
Бангладеш	1,253	0,26
Конго	514	0,11
Нигерија	279	0,06
Камерун	250	0,05
Еритреја	224	0,05
Други	3,842	0,80
Вкупно	21,443	4,48

⁴¹ Од 08.03.2016 година, затворена е западно-балканската рута.

Графикон бр.8

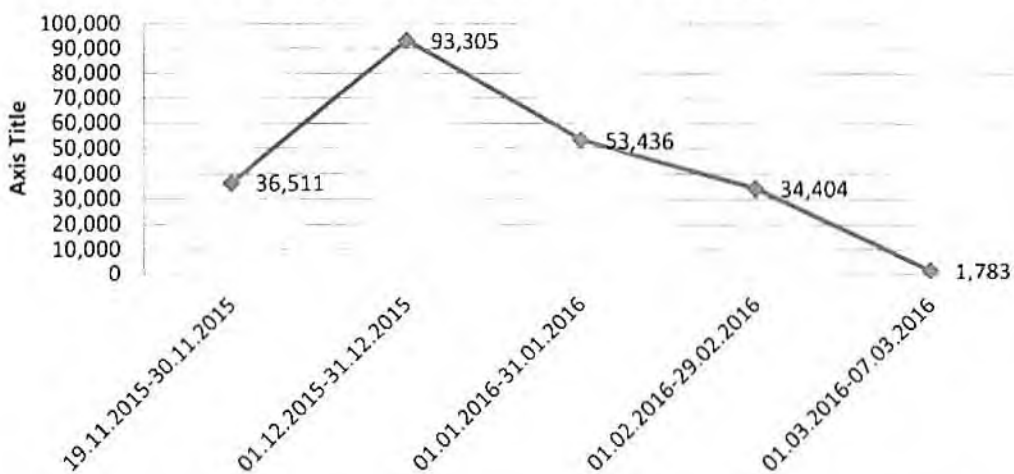
Потекло на регистрирани мигранти во Р.М.

На графиконот број 9 (Илиеска, 2016: 74)прикажано е движењето на мигрантите по активирање на мерката 'селективен влез' од 19.11.2015 до 08.03.2016.

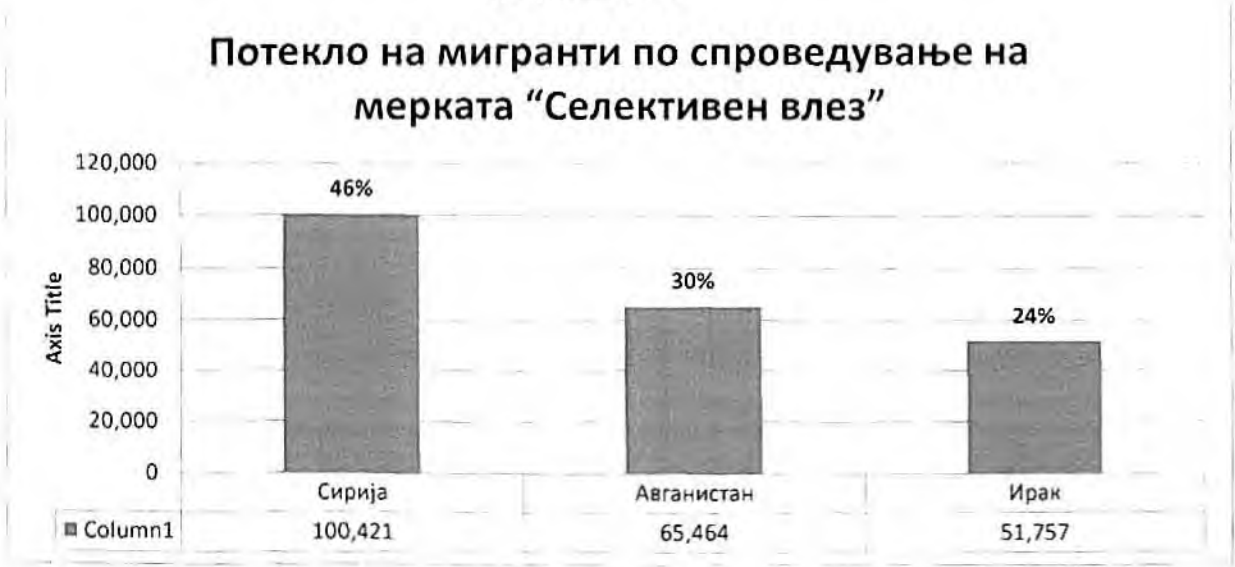
Графикон бр.9

Движење на мигрантите по активирање на мерката "Селективен влез"

На графиконот број 10 (Илиеска, 2016: 72) прикажано е потеклото на мигрантите по спроведување на мерката “Селективен влез” од 19 Ноември 2015 до 08 Март 2016.

Графикон бр.10

Во табелата број 11 и графиконот број 12 можеме да ја видиме структурата на мигрантите кои транзитирале низ територијата на Р.М. по спроведување на мерката “Селективен влез” од 19 Ноември 2015 до 08 Март 2016. (Илиеска, 2016: 73)

Табела бр.11

	Број	Процент %	Дневно
Машки	91,924	41,89%	836
Женски	46,236	21,07%	420
Деца со придружба на родител	76,430	34,83%	695
Деца без придружба на родител	4,854	2,21%	47
Вкупно	219,444	100%	1,995

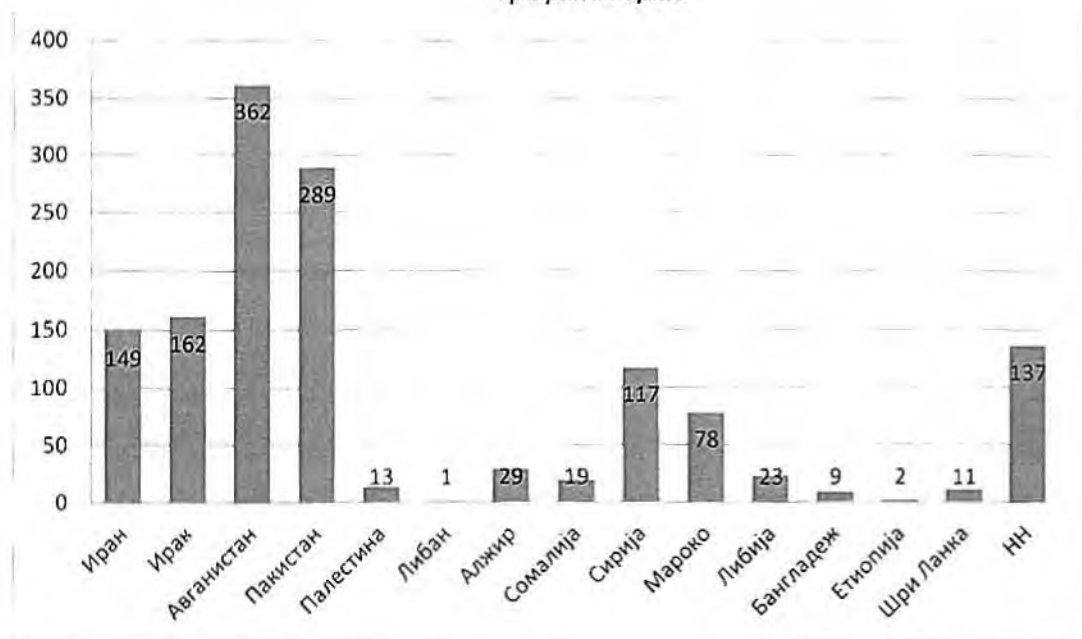
Графикон бр.12

На графиконот број 13 (Илиеска, 2016: 76) прикажани ни се регистрирани случаи на криумчарење мигранти и разбојништва врз мигрантите по активирање на мерката “Селективен влез” од 19 Ноември 2015 до 08 Март 2016.

Во овој период откриени се **102 случаи** на “крумчарење мигранти” при што се спречени обиди на крумчарење на **1,432 мигранти**.

Графикон бр.13

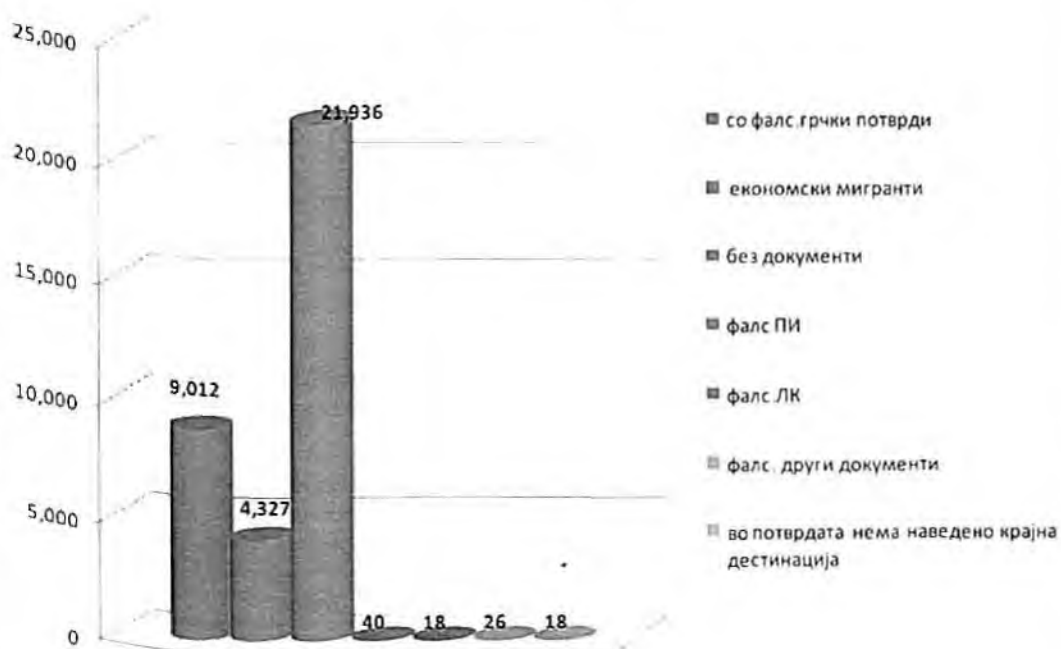
Исто така, регистрирани се и **14 случаи** на “разбојништва” извршени над 38 мигранти (19 од Мароко, 9 од Ирак, 7 од Иран и 3 од Шри Ланка), при што им се одземени парични средства, мобилни телефони и лични документи.

На графиконот број 14 ни се прикажани вкупниот број на вратени мигранти, и каде се сместени по нивното одбивање на барањето за азил, а во графиконот број 15 ни се прикажани причините за нивно враќање. (Илиеска, 2016:77)

Графикон бр.14

Графикон бр.15

Заклучоци за бегалската криза во Република Македонија:

- Бегалската криза е комплексен безбедносен проблем
- Бара ангажирање на повеќе надлежни органи и институции во заедничка меѓусебна координирана и ефикасна активност
- Употреба на стручни и професионални лица во реализација на оперативните планови
- Потреба за изработка на посебна Национална стратегија за постапување во услови на бегалска криза

5. ИНТЕРПРЕТАЦИЈА И АНАЛИЗА НА РЕЗУЛТАТИТЕ

5.1. Примерок на истражувањето

Во идејната скица се поставени сите инструменти, методи и техники со коишто е извшено ова истражување за да се дојде до резултати кои ќе ни овозможат да дадеме заклучоци и да одговориме на хипотезите. Во претходното поглавје употребивме студија на случај (case studies), преку кои дојдовме до делумни заклучоци кои треба да ги комбинираме со примерокот од истражувањето - анкетниот прашалник и анализите на содржините на различните документи, договори, нормативните акти, легислативи и прописи преку кои ќе се одговорот прашањата поставени во истражувањето и ќе се потврдат или негираат хипотезите. Примерокот на ова истражување е полуструктуриран . Преку случаен избор на претставници од Центарот за управување со кризи во месец Февруари 2016 година е извршено интервју т.е. анкетен прашалник кој содржи 25 прашања, при што дел од прашањата ни го покажуваат профилот на испитаникот.

Со цел да бидеме најреални и да извлечеме најверодостојни податоци и информации анкетниот прашалник е испратен до 60 испитаници вработени на различни позиции и различни сектори во Центарот за управување со кризи, а на прашалникот одговорија 40 од нив.

Табела бр.1

Категорија	Број (F)	%
Мажи	27	67,5%
Жени	13	32,5%
Вкупно:	40	100%

Графикон бр. 1

Полова припадност

Поради фактот што анкетаирањето е по случаен избор процентуалната застапеност мажи- жени изнесува 67,5% мажи и 32,5% жени.

Табела бр.2

Степен на образование	Број (F)	%
Средно образование	10	25
Високо образование	18	45
Магистер	08	20
Доктор на науки	04	10
Вкупно	40	100

Графикон бр.2

Образовната структура на испитаниците е определена во четири групи, и тоа според следната поделба:

- Прва група, испитаници со завршен IV степен на образование (средно образование)
- Втора група, испитаници со завршен VII/1 степен на образование (високо образование)
- Трета група, испитаници со завршен VII/2 степен на образование (магистериум)
- Четврта група, испитаници со завршен VIII степен на образование (докторат).

Во првата група, односно испитаници со завршен четврт степен спаѓаат 10 испитаници, односно 25%. Во втората група спаѓаат 18 испитаници, односно 45%. Во третата група спаѓаат 8 испитаници, односно 20%, и во последната четврта група спаѓаат 4 испитаници, односно 10%. Оваа поделба најдобро можеме да ја видиме во табела бр.2 и графикон бр.2.

Во анкетниот прашалник како прашање број 3 е побарано од испитаниците да одговорат колку изнесува нивниот работен стаж (во години). Добиени се следните резултати:

1 година 5 испитаници или 12.5%

8 години 2 испитаници или 5%

9 години 2 испитаници или 5%

10 години 3 испитаници или 7.5%

15 години 3 испитаници или 7.5%

18 години 2 испитаници или 5%

20 години 4 испитаници или 10%

22 години 2 испитаници или 5%

23 години 3 испитаници или 7.5%

25 години 3 испитаници или 7.5%

30 години 1 испитаник или 2.5%

На ова прашање не одговориле 10 испитаници, односно 25%

Табела бр.3

Работен стаж (во години)	Број (F)	%
1 година	5	12,5%
8 години	2	5%
9 години	2	5%
10 години	3	7,5%
15 години	3	7,5%
18 години	2	5%
20 години	4	10%
22 години	2	5%
23 години	3	7,5%
25 години	3	7,5%
30 години	1	2,5%
Не одговориле	10	25%
Вкупно	40	100%

Графикон бр.3

Работен стаж во години

На прашањето со број 4 дали сте на раководна позиција ДА одговориле 12 испитаници, односно 30% , а НЕ одговориле 28 испитаници односно 70%

Табела бр.4

Дали сте на раководна позиција	Број (F)	%
Да	12	30%
Не	28	70%
Вкупно	40	100%

Графикон бр.4

Дали сте на раководна позиција

5.2. Резултати од тестирањето на хипотезите

Анализа на добиените резултати од тестирањето ќе се изврши врз основа на добиените податоци од одговорите на прашањата од анкетниот прашалник кој е во прилог број 1 на овој труд.

Добиените податоци од анкетниот прашалник ќе служат за одговор на хипотезите во анкетниот прашалник.

Прашањата од 1 - 4 се однесуваат општиот дел од прашалникот во однос на пол, образование, стаж и раководна функција.

Прашањата од 5 - 25 се однесуваат на координација на ЦУК со другите субјекти од безбедносниот сектор, овие прашања ќе се анализираат едно по едно.

На прашањето број 5 кое гласи: " Дали ЦУК соработува со Министерството за здравство ? ", добиени се следните резултати и тоа:

Табела бр.5

Дали ЦУК соработува со Министерството за здравство	Број (F)	%
Да	25	62,5%
Не	0	0%
Делумно	15	37,5%
Вкупно	40	100%

Графикон бр.5

Дали ЦУК соработува со Министерството за здравство

Од вкупниот број на испитаници ДА одговориле 25 или изразено во проценти 62,5%, со НЕ немаме одговор, и ДЕЛУМНО одговориле 15 испитаници, односно 37,5%.

Во однос на ова прашање 62,5% од испитаниците се изјасниле дека има соработка меѓу ЦУК и Министерството за здравство, додека 37,5% сметаат дека има делумна соработка помеѓу двете институции.

Можеме да заклучиме дека соработката помеѓу ЦУК и Министерството за здравство е на високо ниво.

На прашањето број 6 кое гласи: "Дали ЦУК соработува со Министерството за труд и социјална политика ?", добиени се следните резултати и тоа:

Табела бр.6

Дали ЦУК соработува со Министерството за труд и социјална политика	Број (F)	%
Да	22	55%
Не	4	10%
Делумно	14	35%
Вкупно	40	100%

Графикон бр.6

Дали ЦУК соработува со Министерството за труд и социјална политика

Од вкупниот број на испитаници ДА одговориле 22 или изразено во проценти 55%, со НЕ одговориле 4 или изразено во проценти 10%, и ДЕЛУМНО одговориле 14 испитаници, односно 35%.

Во однос на ова прашање 55 % од испитаниците се изјасниле дека соработката помеѓу ЦУК и Министерството за труд и социјална политика е на задоволително ниво , 10% се изјасниле дека не им е познато дали ЦУК соработува со Министерството за труд и социјална политика , додека 35% сметаат дека има делумна соработка помеѓу двете институции.

Од наведеното произлегува дека постои простор за подобра соработка помеѓу овие институции

На прашањето број 7 кое гласи: " Дали ЦУК остварува соработка со Министерството за транспорт и врски ? ", добиени се следните резултати и тоа:

Табела бр.7

Дали ЦУК остварува соработка со Министерството за транспорт и врски	Број (F)	%
Да	24	60%
Не	0	0%
Делумно	16	40%
Вкупно	40	100%

Графикон бр.7

Дали ЦУК остварува соработка со Министерството за транспорт и врски

Од вкупниот број на испитаници ДА одговориле 24 или изразено во проценти 60%, со НЕ немаме одговор, и ДЕЛУМНО одговориле 16 испитаници, односно 40%.

Во однос на ова прашање 60% од испитаниците се изјасниле дека има соработка меѓу ЦУК и Министерството за транспорт и врски , додека 40 % сметаат дека има делумна соработка помеѓу двете институции.

Можеме да заклучиме дека соработката помеѓу ЦУК и Министерството за транспорт и врски е на високо ниво.

На прашањето број 8 кое гласи: " Дали ЦУК остварува соработка со ДЗС ? ", добиени се следните резултати и тоа:

Табела бр.8

Дали ЦУК остварува соработка со ДЗС	Број (F)	%
Да	25	62,5%
Не	0	0%
Делумно	15	37,5%
Вкупно	40	100%

Графикон бр.8

Дали ЦУК остварува соработка со ДЗС

Од вкупниот број на испитаници ДА одговориле 25 или изразено во проценти 62,5%, со НЕ немаме одговор, и ДЕЛУМНО одговориле 15 испитаници, односно 37,5%.

Во однос на ова прашање 65 % од испитаниците се изјасниле дека има соработка меѓу ЦУК и Дирекцијата за заштита и спасување, додека 35% сметаат дека има делумна соработка помеѓу двете институции.

Можеме да заклучиме дека соработката помеѓу ЦУК и Дирекцијата за заштита и спасување и врски е на високо ниво.

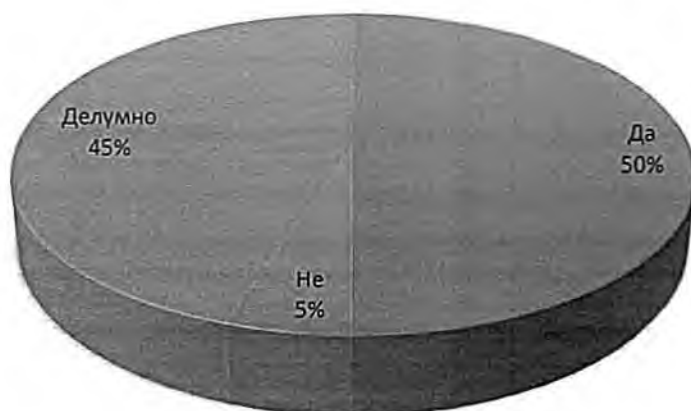
На прашањето број 9 кое гласи: " Дали ЦУК остварува соработка со МВР ? ", добиени се следните резултати и тоа:

Табела бр.9

Дали ЦУК остварува соработка со МВР	Број (F)	%
Да	20	50%
Не	2	5%
Делумно	18	45%
Вкупно	40	100%

Графикон бр.9

Дали ЦУК остварува соработка со МВР

Од вкупниот број на испитаници ДА одговориле 28 или изразено во проценти 70%, со НЕ немаме одговор, и ДЕЛУМНО одговориле 12 испитаници, односно 30%.

Во однос на ова прашање 50 % од испитаниците се изјасниле дека соработката помеѓу ЦУК и Министерството за внатрешни работи е на задоволително ниво , 5 % се изјасниле дека сметаат дека соработката е на ниско ниво , додека 45% сметаат дека има делумна соработка помеѓу двете институции.

Од наведеното произлегува дека постои простор за подобра соработка помеѓу овие институции.

На прашањето број 10 кое гласи: " Дали ЦУК остварува соработка со Агенција за разузнавање ? ", добиени се следните резултати и тоа:

Табела бр.10

Дали ЦУК остварува соработка со Агенција за разузнавање	Број (F)	%
Да	22	55%
Не	2	5%
Делумно	16	40%
Вкупно	40	100%

Графикон бр.10

Дали ЦУК остварува соработка со Агенција за разузнавање

Од вкупниот број на испитаници ДА одговориле 24 или изразено во проценти 60%, со НЕ немаме одговор, и ДЕЛУМНО одговориле 16 испитаници, односно 40%.

Во однос на ова прашање 55 % од испитаниците се изјасниле дека соработката помеѓу ЦУК и Агенцијата за разузнавање е на задоволително ниво , 5 % се изјасниле дека сметаат дека соработката е на ниско ниво , додека 40% сметаат дека има делумна соработка помеѓу двете институции.

Од наведеното произлегува дека постои простор за подобра соработка помеѓу овие институции.

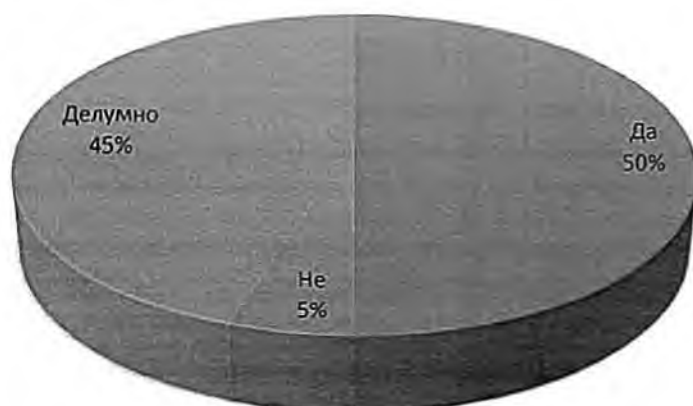
На прашањето број 11 кое гласи: " Дали ЦУК остварува соработка со АРМ ? ", добиени се следните резултати и тоа:

Табела бр.11

Дали ЦУК остварува соработка со АРМ	Број (F)	%
Да	20	50%
Не	2	5%
Делумно	18	45%
Вкупно	40	100%

Графикон бр.11

Дали ЦУК остварува соработка со АРМ

Од вкупниот број на испитаници **ДА** одговориле 22 или изразено во проценти 55%, со **НЕ** немаме одговор, и **ДЕЛУМНО** одговориле 18 испитаници, односно 45%.

Во однос на ова прашање 50 % од испитаниците се изјасниле дека соработката помеѓу ЦУК и Армијата на Република Македонија е на задоволително ниво , 5 % се изјасниле дека сметаат дека соработката е на ниско ниво , додека 45% сметаат дека има делумна соработка помеѓу двете институции.

Од наведеното произлегува дека постои простор за подобра соработка помеѓу овие институции.

На прашањето број 12 кое гласи: " Дали ЦУК соработува со другите министерства и органи на државната управа ? ", добиени се следните резултати и тоа:

Табела бр.12

Дали ЦУК соработува со другите министерства и органи на државната управа	Број (F)	%
Да	21	52.5%
Не	2	5%
Делумно	17	42.5%
Вкупно	40	100%

Графикон бр.12

Дали ЦУК соработува со другите министерства и органи на државната управа

Од вкупниот број на испитаници ДА одговориле 23 или изразено во проценти 57,5%, со НЕ немаме одговор, и ДЕЛУМНО одговориле 17 испитаници, односно 42,5%.

Во однос на ова прашање 57,5% од испитаниците се изјасниле дека ЦУК соработува со другите министерства и органи на државната управа, додека 42,5% сметаат дека има делумна соработка со другите министерства и органи на државната управа.

Можеме да заклучиме дека соработката помеѓу ЦУК и другите министерства и органи на државната управа е на задоволително ниво.

На прашањето број 13 кое гласи: " Дали ЦУК остварува соработка со единиците на локалната самоуправа на прогласените кризни подрачја ? ", добиени се следните резултати и тоа:

Табела бр.13

Дали ЦУК остварува соработка со единиците на локалната самоуправа на прогласените кризни подрачја	Број (F)	%
Да	28	70%
Не	0	0%
Делумно	12	30%
Вкупно	40	100%

Графикон бр.13

Дали ЦУК остварува соработка со единиците на локалната самоуправа на прогласените кризни подрачја

Од вкупниот број на испитаници ДА одговориле 28 или изразено во проценти 70%, со НЕ немаме одговор, и ДЕЛУМНО одговориле 12 испитаници, односно 30%.

Во однос на ова прашање 70 % од испитаниците се изјасниле дека ЦУК остварува соработка со единиците на локалната самоуправа на прогласените кризни подрачја , додека 30% сметаат дека има делумна соработка.

Можеме да заклучиме дека соработката помеѓу ЦУК и единиците на локалната на прогласените кризни подрачја е на високо ниво.

На прашањето број 14 кое гласи: " Дали ЦУК остварува соработка со Црвен крст на Република Македонија во случај на криза? ", добиени се следните резултати и тоа:

Табела бр.14

Дали ЦУК остварува соработка со Црвен крст на Република Македонија во случај на криза	Број (F)	%
Да	30	75%
Не	0	0%
Делумно	10	25%
Вкупно	40	100%

Графикон бр.14

Дали ЦУК остварува соработка со Црвен крст на Република Македонија во случај на криза

Од вкупниот број на испитаници ДА одговориле 30 или изразено во проценти 75%, со НЕ немаме одговор, и ДЕЛУМНО одговориле 10 испитаници, односно 25%.

Во однос на ова прашање 75% од испитаниците се изјасниле дека има соработка меѓу ЦУК и Црвениот крст на Република Македонија , додека 25% сметаат дека има делумна соработка помеѓу двете институции.

Можеме да заклучиме дека соработката помеѓу ЦУК и Црвениот крст на Република Македонија е на високо ниво.

На прашањето број 15 кое гласи: " Дали ЦУК остварува соработка со другиот невладин сектор во случај на криза? ", добиени се следните резултати и тоа:

Табела бр.15

Дали ЦУК остварува соработка со другиот невладин сектор во случај на криза	Број (F)	%
Да	26	65%
Не	0	0%
Делумно	14	35%
Вкупно	40	100%

Графикон бр.15

Дали ЦУК остварува соработка со другиот невладин сектор во случај на криза

Од вкупниот број на испитаници ДА одговориле 26 или изразено во проценти 65%, со НЕ немаме одговор, и ДЕЛУМНО одговориле 14 испитаници, односно 35%.

Во однос на ова прашање 65 % од испитаниците се изјасниле дека ЦУК остварува соработка со другиот невладин сектор во случај на криза , додека 35% сметаат дека има делумна соработка.

Можеме да заклучиме дека соработката помеѓу ЦУК и невладиниот сектор во случај на криза е на високо ниво

На прашањето број 16 кое гласи: " Дали ЦУК остварува соработка со меѓународните хуманитарни и други организации во менаџирањето на бегалската криза ? ", добиени се следните резултати и тоа:

Табела бр.16

Дали ЦУК остварува соработка со меѓународните хуманитарни и други организации во менаџирањето на бегалската криза	Број (F)	%
Да	26	65%
Не	0	0%
Делумно	14	35%
Вкупно	40	100%

Графикон бр.16

Дали ЦУК остварува соработка со меѓународните хуманитарни и други организации во менаџирањето на бегалската криза

Од вкупниот број на испитаници **ДА** одговориле 26 или изразено во проценти 65%, со **НЕ** немаме одговор, и **ДЕЛУМНО** одговориле 14 испитаници, односно 35%.

Во однос на ова прашање 65% од испитаниците се изјасниле дека ЦУК остварува соработка со Меѓународните хуманитарни и други организации во менаџирањето на бегалската криза , додека 35% сметаат дека има делумна соработка .

Можеме да заклучиме дека соработката помеѓу ЦУК и меѓународните хуманитарни и други организации во менаџирањето на бегалската криза е на високо ниво.

На прашањето број 17 кое гласи: "Дали сметате дека Законот за управување со кризи доволно и ефикасно обезбедува основа за координирање на активностите, со цел ефективно менаџирање на бегалската криза ?", добиени се следните резултати и тоа:

Табела бр.17

Дали сметате дека Законот за управување со кризи доволно и ефикасно обезбедува основа за координирање на активностите, со цел ефективно менаџирање на бегалската криза	Број (F)	%
Да	17	42,5%
Не	0	0%
Делумно	23	57,5%
Вкупно	40	100%

Графикон бр.17

Дали сметате дека Законот за управување со кризи доволно и ефикасно обезбедува основа за координирање на активностите, со...

Од вкупниот број на испитаници ДА одговориле 17 или изразено во проценти 42,5%, со НЕ немаме одговор, и ДЕЛУМНО одговориле 23 испитаници, односно 57,5%.

Може да се заклучи дека сегашниот Закон за управување со кризи не обезбедува доволна и ефикасна основа за координирање на активностите , со цел ефективно менаџирање на бегалската криза, делумно обезбедува основа за ефикасно координирање на истите. Овој заклучок е донесен врз основа на резултатите од анкетите, односно врз основа на тоа дека 57.5% од испитаниците се изјасниле дека делумно се согласуваат. Со ова се остава простор за натамошна доработка на Законот со цел поефикасно менаџирање на бегалската криза

На прашањето број 18 кое гласи: "Дали сметате дека Законот за управување со кризи ги опфаќа сите сегменти за ефикасна координација, комуникација во врска со активностите од процесот на менаџирање на бегалската криза ? ", добиени се следните резултати и тоа:

Табела бр.18

Дали сметате дека Законот за управување со кризи ги опфаќа сите сегменти за ефикасна координација, комуникација во врска со активностите од процесот на менаџирање на бегалската криза	Број (F)	%
Да	14	35%
Не	05	12,5%
Делумно	21	52,5%
Вкупно	40	100%

Графикон бр.18

Дали сметате дека Законот за управување со кризи ги опфаќа сите сегменти за ефикасна координација, комуникација во врска со активностите од процесот на менаџирање на...

Од вкупниот број на испитаници **ДА** одговориле 14 или изразено во проценти 35%, со **НЕ** одговориле 5 или изразено во проценти 12,5%, и **ДЕЛУМНО** одговориле 21 испитаник, односно 52,5%.

Во однос на малиот број на испитаници кои дале своевидување и мислење за тоа дали Законот за управување со кризи ги опфаќа сите сегменти за ефикасна координација, комуникација во врска со активностите од процесот на менаџирање на бегалската криза, од вкупно изјаснетите најголем процент односно 52.5 % сметаат дека сегашниот закон делумно ги опфаќа сегментите за ефикасна координација и комуникација и се донесуваат констатации дека недостасуваат елементи и има потреба од допрецизирање на законот.

На прашањето број 19 кое гласи: "Дали сметате дека во Република Македонија постои соодветно ниво на организираност на безбедносниот сектор во случајот со бегалската криза ? ", добиени се следните резултати и тоа:

Табела бр.19

Дали сметате дека во Република Македонија постои соодветно ниво на организираност на безбедносниот сектор во случајот со бегалската криза	Број (F)	%
Да	10	25%
Не	5	12,5%
Делумно	25	62,5%
Вкупно	40	100%

Графикон бр.19

Дали сметате дека во Република Македонија постои соодветно ниво на организираност на безбедносниот сектор во случајот со бегалската криза

Од вкупниот број на испитаници ДА одговориле 10 или изразено во проценти 25%, со НЕ одговориле 5 или изразено во проценти 12,5%, и ДЕЛУМНО одговориле 25 испитаник, односно 62,5%.

Во однос на бројот на испитаници 62,5% од испитаниците дале свое видување и мислење дека има делумно висок степен на организираност на безбедносниот сектор во РМ во случајот на бегалската криза, 25% се изјасниле дека има висок степен на организираност, а 12.5 % се изјасниле дека нема висок степен на организираност на безбедносниот сектор во РМ во случајот со бегалската криза.

Од наведеното произлегува дека постои простор за подобра организираност на безбедносниот сектор во РМ.

На прашањето број 20 кое гласи: "Дали сметате дека координираната активност на АРМ, полицијата и ЦУК ги постигнува очекуваните резултати во менаџирањето на бегалската криза во РМ ? ", добиени се следните резултати и тоа:

Табела бр.20

Дали сметате дека координираната активност на АРМ, полицијата и ЦУК ги постигнува очекуваните резултати во менаџирањето на бегалската криза во РМ	Број (F)	%
Да	12	30%
Не	5	12,5%
Делумно	23	57,5%
Вкупно	40	100%

Графикон бр.20

Дали сметате дека координираната активност на АРМ, полицијата и ЦУК ги постигнува очекуваните резултати во менаџирањето на бегалската криза во РМ

Од вкупниот број на испитаници ДА одговориле 12 или изразено во проценти 30%, со НЕ одговориле 5 или изразено во проценти 12,5%, и ДЕЛУМНО одговориле 23 испитаник, односно 57,5%.

Може да се заклучи дека координирана активност на АРМ, полицијата и ЦУК делумно ги постигнува очекуваните резултати во менаџирањето на бегалската криза во РМ бидејќи поголем дел од испитаниците односно 57,5% се изјасниле дека има делумна соработка, 42.5 % од испитаниците се изјасниле дека има соработка.

Ова укажува на две работи

- Недоволно – слаба координација помеѓу ЦУК, АРМ и полицијата
- Незаинтересираност и субјективни слабости кај раководниот персонал надлежен за меѓусебна соработка и координација.

На прашањето број 21 кое гласи: "Дали сметате дека надлежностите на АРМ, полицијата и ЦУК се соодветно законски поставени и функционални во случај на бегалска криза?", добиени се следните резултати и тоа:

Табела бр.21

Дали сметате дека надлежностите на АРМ, полицијата и ЦУК се соодветно законски поставени и функционални во случај на бегалска криза	Број (F)	%
Да	4	10%
Не	7	17,5%
Делумно	29	72,5%
Вкупно	40	100%

Графикон бр.21

Дали сметате дека надлежностите на АРМ, полицијата и ЦУК се соодветно законски поставени и функционални во случај на бегалска криза

Од вкупниот број на испитаници ДА одговориле 4 или изразено во проценти 10%, со НЕ одговориле 7 или изразено во проценти 17,5%, и ДЕЛУМНО одговориле 29 испитаник, односно 72,5%.

Во однос на ова прашање од направената анкета, може да се заклучи дека надлежностите на АРМ, полицијата и ЦУК не се соодветно законски поставени и функционални во случај на бегалска криза. За ова се изјасниле 72,5% од испитаниците односно тие сметаат дека надлежностите се делумно законски поставени и функционални.

Надлежностите на субјектите во некои сегменти се преклопуваат. Потребно е да се направи строго разграничување на надлежностите со цел се надмине преклопувањето во делот на раководењето, координирањето и давање различни податоци по медиумите и на надлежните за текот на бегалската криза.

ЦУК не располага со човечки ресурси, сили и МТС, а се однесува како носител во одредени акции.

Одговорите посочуваат на недоволно разграничена надлежност помеѓу АРМ, полицијата и ЦУК, нивната законска поставеност, конкретни проблеми со практичното делување и координација помеѓу субјектите во менаџирање на бегалската криза.

На прашањето број 22 кое гласи: "Дали сметате дека со дополнителна хармонизација на законската и подзаконската рамка може да се подобри координацијата на активностите на АРМ, полицијата и ЦУК ? ", добиени се следните резултати и тоа:

Табела бр.22

Дали сметате дека со дополнителна хармонизација на законската и подзаконската рамка може да се подобри координацијата на активностите на АРМ, полицијата и ЦУК	Број (F)	%
Да	28	70%
Не	0	0%
Делумно	12	30%
Вкупно	40	100%

Графикон бр.22

Дали сметате дека со дополнителна хармонизација на законската и подзаконската рамка може да се подобри координацијата на активностите на АРМ, полицијата и ЦУК

Од вкупниот број на испитаници ДА одговориле 28 или изразена во проценти 70%, со НЕ немаме одговор, и ДЕЛУМНО одговориле 12 испитаници, односно 30%.

Според направената анкета 70% од испитаниците се изјасниле дека има потреба од дополнителна хармонизација на законската и подзаконската рамка за да може да се подобри координацијата во активностите на АРМ, полицијата и ЦУК, а 30% се изјасниле дека можеби има потреба за дополнителна хармонизација. Ова е прикажано во табела 22 и графикот 22.

Резултатите сами по себе зборуваат за потребите кои се укажуваат пред надлежните.

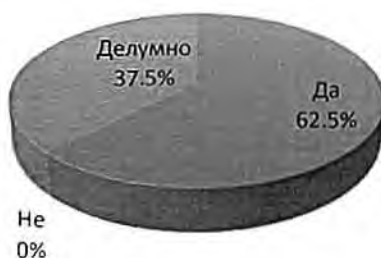
На прашањето број 23 кое гласи: "Дали сметате дека Законот за управување со кризи треба да претрпи одредени измени, со цел да се подобри ефикасноста и ефективноста во менаџирањето на кризите ? ", добиени се следните резултати и тоа:

Табела бр.23

Дали сметате дека Законот за управување со кризи треба да претрпи одредени измени, со цел да се подобри ефикасноста и ефективноста во менаџирањето на кризите	Број (F)	%
Да	25	62,5%
Не	0	0%
Делумно	15	37,5%
Вкупно	40	100%

Графикон бр.23

Дали сметате дека Законот за управување со кризи треба да претрпи одредени измени, со цел да се подобри ефикасноста и ефективноста во менаџирањето на кризите

Од вкупниот број на испитаници ДА одговориле 25 или изразено во проценти 62,5%, со НЕ немаме одговор, и ДЕЛУМНО одговориле 15 испитаници, односно 37,5%.

Може да се заклучи дека Законот за управување со кризи треба да претрпи одредени измени, со цел да се подобри ефикасноста и ефективноста во менаџирањето со кризите, бидејќи 37.5 % од испитаниците сметаат дека Законот треба делумно да се измени, додека поголемиот дел од испитаниците односно 62,5 % сметаат дека законот треба да се измени.

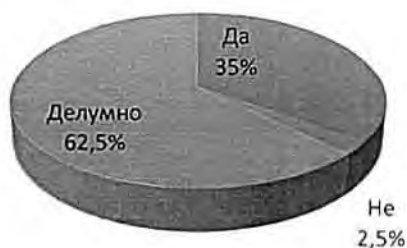
На прашањето број 24 кое гласи: "Дали сметате дека соработката со соседните држави во делот на менаџирањето на бегалската криза е на соодветно ниво и дали истата треба да се подобри? ", добиени се следните резултати и тоа:

Табела бр.24

Дали сметате дека соработката со соседните држави во делот на менаџирањето на бегалската криза е на соодветно ниво и дали истата треба да се подобри	Број (F)	%
Да	14	35%
Не	1	2,5%
Делумно	25	62,5%
Вкупно	40	100%

Графикон бр.24

Дали сметате дека соработката со соседните држави во делот на менаџирањето на бегалската криза е на соодветно ниво и дали истата треба да се подобри

Од вкупниот број на испитаници ДА одговориле 14 или изразено во проценти 35%, со НЕ одговорил 1 или изразено во проценти 2,5%, и ДЕЛУМНО одговориле 25 испитаници, односно 62,5%.

Во однос на ова прашање 62.5 % од испитаниците сметаат дека соработката на соседните држави во делот на менаџирањето на бегалската криза не е на соодветно ниво додека 2,5 % се изјасниле дека нема никаква соработка што би значело дека соработката треба да се подигне на повисоко ниво и да се подобри.

На прашањето број 25 кое гласи: "Дали сметате дека ЦУК треба да ја подобри соработката со соседните држави, во делот на превенција и рано предупредување (навремена размена на информации и др.) ? ", добиени се следните резултати и тоа:

Табела бр.25

Дали сметате дека ЦУК треба да ја подобри соработката со соседните држави, во делот на превенција и рано предупредување	Број (F)	%
Да	30	75%
Не	0	0%
Делумно	10	25%
Вкупно	40	100%

Графикон бр.25

**Дали сметате дека ЦУК треба да ја
подобри соработката со соседните
држави, во делот на превенција и рано
предупредување**

Од вкупниот број на испитаници ДА одговориле 30 или изразено во проценти 75%, со НЕ немаме одговор, и ДЕЛУМНО одговориле 10 испитаници, односно 25%.

Во однос на ова прашање 75% од испитаниците се изјасниле дека нема соработка со соседните држави во делот на превенцијата и рано предупредување и треба да се преземат сериозни мерки за нејзино подобрување, додека 25% се изјасниле дека има делумна соработка. Сепак 100% од испитаниците се согласиле дека соработката меѓу соседните држави во делот на превенцијата и раното предупредување треба да се подигне на повисоко ниво.

Врз основа на дадените одговори како заклучок на проблемите кои излегуваат на површина може да се истакне следново:

- Донесување на соодветна законска и подзаконска регулатива, нејзино подобрување и ускладување со функционалните побарувања;
- Зголемување на финансиските средства и материјалните ресурси кои би се ставиле на располагање на субјектите на системот за управување со кризи;
- Високо ниво на организациска операбилност, функционалност и способност за брз одговор на предизвиците на системот за управување со кризи;
- Персонален менаџмент со акцент на ostrучување во странство и на високообразовните институции во Република Македонија, како и привлекување на професионалниот профил со афинитети за дадената проблематика;
- Повисоко ниво на координација на сите субјекти на системот за управување со кризи со поголема улога на управните и извршните органи на Република Македонија.

6. УНАПРЕДУВАЊЕ НА СИСТЕМОТ ЗА УПРАВУВАЊЕ СО КРИЗИ

Системот за управување со кризи во Р.М. во текот на неговиот развој, или од формирањето на ЦУК има создадено добра основа за понатамошно унапредување и развој на истиот следејќи ги современите текови во регионот и светот. Тој е директно зависен од средствата кои на годишно ниво се издвојуваат за неговите потреби, но и покрај сето ова со утврдување на приоритети и изработка на развоен план, а притоа потпирајќи се на регионална соработка и здружена акција помеѓу субјектите, тој може да забележи видни резултати.

Доколку се точно дефинирани зафаќањата од Буџетот како и дополнителните приходи, би можело видно да се забележи подобрување на општата безбедносна состојба и состојбата во менаџирањето со кризите. Од извршеното анкетање и согледување на состојбите во ЦУК произлегуваат потреби од координација со останатите субјекти на системот за управување со кризи, за што своевидување произнесоа припадниците на ЦУК и кое својата суштина ја има во дефинирањето каков систем за управување со кризи и одговара на републиката, кои институции и органи треба да се носители и колкав дел од буџетските средства треба да бидат насочени за таа намена.

Големината на Републиката, нејзините финансиски и материјални ресурси, стручно-професионалната лимитираност и законската неускладеност се ограничувачки фактори за поцелосен, пооперативен и поефикасен систем за управување со кризи.

Во тие рамки потребно е да се согледаат сопствените можности, реалните предизвици и да се изврши валоризација на досегашните напори, да се согледаат воочените пропусти и да се извршат соодветни проценки за идно ангажирање. Изнесените одговори и размислувања од анкетираниите припадници на ЦУК, можат да бидат добра подлога од која би можеле да се црпат идните перспективи на системот за управување со кризи од причина што станува збор за субјекти кои што се во непосредниот допир со проблематиката, најдобро едуцирани и остречени и со најцелосен увид во расположливите ресурси. Без оглед на најдобронамерното „талкање“ во размислувањето, високото ниво на креативност и отвореност на анкетираниите дава за право дека за проблематиката која што е тема на овој магистерски труд, постојат сили и потенцијал за поуспешна и поефикасна надградба. Секако не е за занемарување улогата и на академската заедница и на докажаните авторитети во проблематиката од кои се очекува со својата стручност и визија да бидат предводници на едно ново „читање“ на проблематиката на управувањето со кризи.

Утврдувањето на состојбата е направено преку извршено истражување односно анкетање на вработените во Центарот за управување со кризи, кои се на директен начин запознаени со проблемите и тековните активности на ЦУК.

6.1. Креирање на цврст и ефикасен систем за управување со кризи во Република Македонија

Регионална соработка

Република Македонија е свесна дека новото опкружување нуди многу можности, но и многу нови предизвици, ризици и опасности. Затоа, новите предизвици, ризици и опасности бараат нови одговори, кои и покрај напорите на Република Македонија, се единствено можни во соработка и со помош на сите земји од регионот, Европа и светот. Република Македонија се определува дека остварувањето на своите национални интереси и подобрувањето на сопствената безбедност не може да биде на и за сметка на слабеењето на безбедноста на другите држави.⁴² Република Македонија треба да се залага за унапредување и развој на добрососедските односи и регионална соработка во функција на подобрување на безбедносната состојба и опкружување, како и политичка и економска стабилност и напредок.

Материјално-финансиска поддршка

Ефикасен систем за управување со кризи може да се гради и унапредува доколку постојат доволно финансиски средства. Владата мора да оддели повеќе финансии од буџетот за финансирање на Центарот за управување со кризи, бидејќи многу е важно во организирањето и функционирањето на системот за управување со кризи да се превземат повеќе активности, постапки и мерки кои бараат одредена опременост, технички и други средства. Според податоците од ребалансот на буџетот за 2016 година Центарот за управување со кризи имал буџет од 151 милион денари и вкупно 323 вработени.⁴³

Едукација

За да се изгради јавната доверба во Системот за управување со кризи како и свеста за активно учество на капацитети на населението во подготвеноста за кризи и делување, Центарот за управување со кризи треба да се вклучи во активностите при подготовка, организирање, координирање, јавно промовирање и дистрибуција на медиумска едукативна јавна кампања.

Едукативната кампања треба да опфати поголема лепеза од капацитетите на населението за подготовка за кризи и делување, како и да го опфати потенцијалното загрошено население. Јавната кампања треба да се спроведе преку институциите, организациите, образовниот систем и невладиниот сектор, вклучувајќи ги и медиумите

⁴² http://arhiva.vlada.mk/files/Vladina_koncepcija_za_bezbednost.pdf стр.6

⁴³ <http://emagazin.mk/vesti/vest/24723?title=centarot-za-upravuvane-so-krizi-i-direkcijata-za-zashtita-i-spasuvane-imaat-600-vraboteni>

(електронски и печатени). Од сите овие фактори ќе зависи успешното спроведување на целата кампања.

Едукативната кампања треба да ги опфати установите од претшколска возраст градинки, основните и средните училишта, ученичките и студентските домови, како и јавните установи за социјална заштита.

6.2. Имплементација на мерки за успешно остварување на целите на управувањето со кризи

Една од важните активности на системот за управување со кризи е редовно изведување на вежби, кои во зависност од висината на финансиските средства може да се реализираат заеднички-здружено со останатите субјекти во општеството (армијата, полицијата, медицински установи) како еден од подостапните начини за реализација на истите. При тоа би се користеле заеднички човечки и материјални ресурси. Во изминатите години на работењето на Центарот за управување со кризи обуката е во одредена мера присутна како и заедничките вежби, но за жал медиумски не беа доволно покриени. Главна цел за изведување на вежбите за заштита и спасување се:

- Оспособување и проверка на обученоста на институциите одговорни за подготовки и управување со кризи.
- Проверка на оперативноста на системот за управување со кризи.
- Анализа на вежбата при што институциите можат да ги отстранат недостатоците при спроведувањето на следните вежби.
- Би се извршило соодветно дополнување на оперативните планови за справување со кризи, како и изработка на стандардно оперативни процедури (СОП) за одредена активност.
- Проверка на расположиви ресурси
- Подобрување на програмата за оспособување и опремување со материјално-технички средства (МТС).

6.3. Насоки за подобрување на ефикасноста на системот за управување со кризи

Врз база на анализа на системот за управување со кризи смета дека можеме да ги определиме насоките за подобрување на ефикасноста на системот за управување со кризи во Република Македонија, и тоа:

Прво, воспоставување на законска рамка за брза и ефективна соработка помеѓу субјектите во системот за управување со кризи.

Второ, засилување на врските на интернационална основа и развој на понатамошна соработка помеѓу Република Македонија и меѓународните и регионалните организации и институции, заради остварување на практична соработка во справувањето со кризи.

Трето, користење на сите билатерални и меѓународни вежби за самопромоција и активно вклучување на самите вежби.

Четврто, подобрување на координацијата помеѓу управувачкиот комитет, групата за проценка и дирекцијата за управување со кризи.

Петто, заштеда на ресурси преку заеднички акции, организации на вежби и поширока соработка.

Шесто, поголема одговорност на инспекциските служби.

Седмо, едукација и стручно образование на високо профилиран и професионален кадар.

Осмо, анимирање на масовните медиуми за поголема презентација на проблематиката на менаџирањето со кризи.

ЗАКЛУЧОК

Практичното искуство на системот за управување со кризи во својата историја на постоење (од 2005 година) детектира низа слабости меѓу кои: преклопување на надлежностите помеѓу партиципиентите во системот за управување со кризи; недостаток од опремување со софистицирана опрема и материјално технички средства; континуиран развој на човечките ресурси преку обуки и вежбовни активности; нецелосно разработени оперативни процедури за ефективно и ефикасно ангажирање на ресурсите во справувањето со кризи; нецелосно разработени оперативни процедури за ефективно и ефикасно примање и давање помош од и на други држави преку меѓународни институции, особено институциите во рамките на Евроатлантските структури; недоволна транспарентност.

И покрај одредени слабости пројавени во изминатиот период во функционирањето на системот за управување со кризи, за време на бегалската криза може да се каже дека Република Македонија полака но сигурно го заокружува самоодржувачкиот систем. Основата е поставена, и таа може да се моделира согласно потребите на општеството и пројавените слабости и недефинираности. Со донесувањето на подзаконските акти се доуредуваат прашањата со кои законски се покриваат сите активности во системот за управување со кризи. Преку допрецизирање на надлежностите и односите помеѓу субјектите може да се изврши подобрување на ефикасноста на системот, а преку заштедата на материјалните и човечките ресурси може да се влијае на подобрувањето на општата слика на состојбите. Зголемената соработка на одделни независни органи на државната управа може да биде само во правец на подобрувањето на системот за управување со кризи како и на безбедносната состојба на Република Македонија.

Напорите на Европската Унија, Република Македонија и другите земји кои се дел од рутата на бегалците е сите вклучени држави заеднички да ги решат настанатите проблеми, наидуваат на препреки заради недоволната меѓугранична соработка која единствено наоѓа ад хок решенија.

Во овој контекст се јавува прашањето- што доколку Германија и другите држави одлучат да ги затворат вратите за бегалците?

Притисокот од бегалскиот бран ќе стане неподнослив и согласно проценката за Западно Балканските земји, прашањето за дополнителен план „Б“ ќе остане подеднакво важно. Оттука, врз основа на анализите, може да заклучиме дека кога бројните проблеми кои што потекнуваат од мигрантската и бегалската криза стивнуваат, земјите од Европската Унија и земјите од Западен Балкан ќе мора да се обврзат за поорганизиран пристап за решавање на овие проблеми.

Заради тоа Балканските земји се соочуваат со најголеми проблеми, а нерешителноста на Европската Унија може да го загрози Шенгенскиот договор, но и Европа како целина.

Разработените помошни, посебни хипотези ни помагаат во докажување на основната хипотеза: Успешното справување со бегалската криза во Р.М. во значајна мера зависи од ефикасноста на системот за управување со кризи во Р.М.

Хипотеза 1: Со помош на субјектите кои го сочинуваат системот за управување со кризи се намалува опасноста бегалската криза да предизвика сериозна безбедносна и хуманитарна криза, нивната улога во справувањето со бегалската криза е клучна бидејќи тие со навремени активности обезбедуваат заеднички пристап кон проблемот и инсистираат на негово отстранување.

Хипотеза 2: Институциите на системот за управување со кризи беа отворени за соработка со Црвениот крст и други меѓународни хуманитарни организации. Црвениот крст беше вклучен во санирање на последиците од бегалската криза уште од самиот почеток на кризата. Со помош на мерките и активностите кои ги превзема Црвениот крст на РМ се спречи бегалската криза да прерасне во хуманитарна катастрофа. Улогата на хуманитарните организации е одлучувачка бидејќи тие го ублажуваат човековото страдање, и се борат за заштита на животот и здравјето на луѓето.

Хипотеза 3: За успешно менаџирање на бегалската криза на регионално ниво, треба да се подобри соработката со соседните држави. Преку непрестајно собирање и процесирање на информации, нивна анализа и донесување на заеднички одлуки соседните држави можат да ги намалат негативните импликации од бегалската криза.

Хипотеза 4: Системот за управување со кризи претставува централен субјект за координирање на бегалската криза во Република Македонија. Системот за управување со кризи има главна улога во менаџирање на бегалската криза. Тој претставува комплекс на преземени мерки и активности од превентивен и реактивен карактер со кои институциите на системот настојуваат сите видови на загрозување по безбедноста на граѓаните да ги елиминираат и да ги сведат на минимум.

Се надевам дека овој труд ги исполнува поставените задачи и цели и истиот ќе придонесе за подобрување на општата состојба на системот за управување со кризи во Република Македонија, и воедно ќе придонесе и за изнаоѓање на разновидни пристапи од регионален аспект во насока на решавање на идни бегалски кризи. За таа цел ќе ни биде потребна поголема одговорност, подобра организациона способност, „подлабок џеб“, и буквите на хартија да не бидат само букви, туку да оживеат во еден систем кој за сите нас ќе значи можеби и услов за опстанок и можност за преживување во некоја наредна посериозна криза.

ЛИТЕРАТУРА

1. Бакрески Оливер, (2012), Контрола на безбедносниот сектор, Филозофски Факултет, Скопје
2. Webster A., Crisis Management, All rights Reserved, Lincoln, USA, 2002
3. Георгиева Лидија, (2010), Европска безбедност, Филозофски Факултет, Скопје
4. Георгиева Лидија, (2009), Менаџирање на ризици, Филозофски Факултет, Скопје
5. Дирекција за заштита и спасување, (2012), Осврт на должностите и активностите на дирекцијата за заштита и спасување, Скопје
6. Зенделовски Горан, Зоран Нацев, (2014), Глобализација: мирот и безбедноста, Филозофски Факултет, Скопје
7. Котовчевски Митко, (2013), Национална безбедност, Филозофски Факултет, Скопје
8. Милески Тони, (2011), Еколска безбедност одржлив развој - одржлива безбедност, Филозофски Факултет, Скопје
9. Милески Тони, (2005), Македонија: рубикова коцка на Балканот, Филозофски Факултет, Скопје
10. Милески Тони, (2015), Политичка географија и геополитика, Филозофски Факултет, Скопје
11. Милошевска Тања, (2014), Модели на поврзаност на тероризмот и на транснационалниот организиран криминал, Филозофски Факултет, Скопје
12. Министерство за одбрана, (2012), Бела книга на одбраната, РМ, Скопје
13. Митревска Марина, (2015), Кризен менаџмент, Филозофски Факултет, Скопје
14. Митревска Марина, (2012), Хумана безбедност: (човекова безбедност), Филозофски Факултет, Скопје
15. М.Мандиќ, (1984), Меѓународна искуства из области цивилне заштите, Годишњак
16. М. Мандиќ, (1989), Цивилна одбрана у систему НАТО, ВИЗ, Београд.
17. Нацев Зоран, Петровски Димче, (2009), АРМ кон НАТО: концептуален приод и организационен развој, Филозофски Факултет, Скопје

18. Нацев Зоран, Ѓорески Игор, (2013), Управување со системот за одбрана на Република Македонија, Филозофски Факултет, Скопје
19. Robertson D. , A Dictionary of modern Defence and strategy, London 1987
20. Солунчевски Менде, (2005), Цивилна заштита, Југореклам, Скопје
21. Fink S., Crisis Management , Lincoln, USA, 2002
22. Центар за управување со кризи, (2009), Систем за управување со кризи - Прирачник за граѓаните, Влада на Република Македонија, Скопје
23. Црвен крст на Република Македонија, (2010), Прирачник за дисеминација на меѓународното хуманитарно право во структури на безбедност, одбрана и здравство, Црвен крст на Република Македонија, Скопје
24. Црвен крст на Република Македонија, (2012), Стратешки план за подготвеност и дејствување во случај на катастрофи 2012-2016 година, Црвен крст на Република Македонија, Скопје

Нормативни акти

1. Закон за заштита и спасување, "Службен весник" на РМ, бр.29, 2005
2. Закон за заштита и спасување, прочистен текст "Службен весник" на РМ, бр.93, од 24.07.2012
3. Закон за локална самоуправа, "Службен весник" на РМ, бр.5, од 29.01.2002
4. Закон за одбрана, "Службен весник" на РМ, бр.185, од 30.12.2011
5. Закон за управување со кризи, "Службен весник" на РМ, бр.29, 2005
6. Устав на Република Македонија, "Службен весник" на РМ, бр.52, 1991

ИНТЕРНЕТ ИЗВОРИ

1. <http://cuk.gov.mk/mk/zanas/regionalni-centri.html>
2. <http://cuk.gov.mk/mk/zanas/zadaci-funkcija-celi.html>
3. <http://cuk.gov.mk/images/STRATESKO-planiranje/Strateski-plan-CUK---2014-16.pdf>
4. <http://cuk.gov.mk/images/STRATESKO-planiranje/1-Strategija-za-upravuvanje-so-rizici---2016-2025.pdf>
5. <http://cuk.gov.mk/images/STRATESKO-planiranje/2-Strategija-za-upravuvanje-so-rizici---2016-2025.pdf>
6. <http://cuk.gov.mk/images/STRATESKO-planiranje/3-Strategija-za-upravuvanje-so-rizici---2016-2025.pdf>
7. <http://morm.gov.mk/?mainnews=tradicionalna-sredba-so-odbranbenite-atasei-diskusii-za-odbranbenite-reformi-proektite-i-ispolnuvanje-na-strategiskata-cel-clenstvo-vo-nato&lang=mk>
8. <http://www.morm.gov.mk/wp-content/uploads/2013/12/Sovremena-makedonska-odbrana-br.25-mk.pdf>
9. http://www.morm.gov.mk/wp-content/uploads/2013/10/Sovremena-makedonska-odbrana-br_2.pdf
10. http://www.arm.mil.mk/baza/edinici/gs/gs_index.html
11. <http://www.arm.mil.mk/baza/struktura/struktura.html>

ПРИЛОЗИ

1. Пропратно писмо
2. Прашалник за истражувањето
3. Органограм на Центарот за управување со кризи

Прилог бр.1

Почитувани,

Во современиот свет процесите на бегалски и мигрантски движења претставуваат глобална појава и проблем во чие менаџирање се вклучени сите релевантни меѓународни организации, како што се Организацијата на обединетите нации (ООН) преку своите специјализирани агенции (УНХЦР, ИОМ и др.), Северноатланската алијанса (НАТО), Европската унија (ЕУ), Организацијата за безбедносна соработка во Европа (ОБСЕ) и други хуманитарни и невладини организации.

Регионалните кризи и вооружени конфликти, како што се тие на Блискиот исток (Сирија, Ирак, Авганистан), имаат не само регионален контекст на последици, туку преминуваат во поширок безбедносен предизвик, во смисла на масовни напуштање на овие подрачја од домашното население и под притисок на воените и други закани трансформација во големи бегалски и мигрантски процеси. Крајната цел на бегалците и економски мотивираните мигранти, во најголема мерка се Западно европските земји, со висок економски и животен стандард.

Република Македонија, со својата географска положба, не по своја вина, во изминатите години се најде на т.н. бегалски коридор кој најчесто беше користен од страна на бегалците од кризните подрачја, како и од мигрантите од истиот регион и подрачјето на Северна Африка. Интензитетот на бегалската и мигрантската криза своја кулминација достигна во летото 2015 година, кога заради масовното и неконтролирано влегување од Грција на нашата територија, дојде до појава на нарушување на јавниот ред и мир, загрозување на безбедноста на македонските граѓани, нивниот имот и природната средина.

Заради ефикасно и координирано менаџирање на овие процеси, Р. Македонија одлучи да ги употреби механизмите на Системот за управување со кризи, и во август 2015 година, Владата донесе Одлука за прогласување на кризна состојба на јужната и северната граница. Со оваа одлука Р. Македонија примени различен и можеби единствен пристап, споредбено со другите земји кои се на т.н Балканска рута на движење на бегалците и мигрантите.

Севкупните аспекти на ваквата состојба преставуваа личен мотив и инспирација, во рамките на мојот Магистерски труд, насловен *“Предизвиците за кризниот менаџмент во Р.М. низ призма на бегалската криза”*, покрај теоретската елаборација на предвидената содржина, дополнително да споведам истражување на состојбите во областа на управувањето со оваа криза во Р. Македонија. Ова истражување ќе биде спроведено преку прашалник, а целта ми е да добијам директни одговори од вклучените страни во управувањето со кризата.

Прашалникот е апсолутно анонимен и податоците на никој начин нема да бидат поврзани со никој од вклучените испитаници. Исто така употребата на добиените податоци ќе бидат исклучително за потребите на магистерскиот труд и за научно-истражувачки цели.

Во врска со претходно изнесеното, Ве молам да одвоите 15 минути од вашето време и со селектирање (кликнување) на некој од понудените можни одговори, истиот да го одговорите. За да биде процесуиран прашалникот потребно е да одговорите на сите прашања, за пристап до прашалникот, ве молам следете го следниот линк (<https://goo.gl/forms/TEmVtsH8QpYpuXU93>)

Однапред ви благодарам за вашата соработка и одвоеното време,
Срдечен поздрав.

Прилог бр.2

Прашалник за истражување

Општ дел

1. Пол:

- а) машки
- б) женски

2. Која е вашата стручна спрема?

- а) средно образование
- б) високо образование
- в) магистер
- г) доктор на науки

3. Колку изнесува Вашиот работен стаж (во години).

4. Дали сте на раководна позиција?

- Да
- Не

Прашања за координација на ЦУК со други субјекти од безбедносниот сектор

1. Дали ЦУК остварува соработка со Министерството за здравство?

Да

Не

Делумно

2. Дали ЦУК остварува соработка со Министерството за труд и социјална политика?

Да

Не

Делумно

3. Дали ЦУК остварува соработка со Министерството за транспорт и врски?

Да

Не

Делумно

4. Дали ЦУК остварува соработка со ДЗС?

Да

Не

Делумно

5. Дали ЦУК остварува соработка со МВР?

Да

Не

Делумно

6. Дали ЦУК остварува соработка со Агенцијата за разузнавање ?

Да

Не

Делумно

7. Дали ЦУК остварува соработка со АРМ?

Да

Не

Делумно

8. Дали ЦУК соработува со другите министерства и органи на државната управа?

Да

Не

Делумно

9. Дали ЦУК остварува соработка со единиците на локалната самоуправа на прогласените кризни подрачја?

Да

Не

Делумно

10. Дали ЦУК остварува соработка со Црвениот крст на Република Македонија во случај на криза?

Да

Не

Делумно

11. Дали ЦУК остварува соработка со другиот невладиниот сектор во случај на криза?

Да

Не

Делумно

12. Дали ЦУК остварува соработка со меѓународните хуманитарни и други организации во менаџирањето на бегалската криза?

Да

Не

Делумно

13. Дали сметате дека Законот за управување со кризи доволно и ефикасно обезбедува основа за координирање на активностите, со цел ефективно менаџирање на бегалската криза?

Да

Не

Делумно

14. Дали сметате дека Законот за управување со кризи ги опфаќа сите сегменти за ефикасна координација и комуникација во врска со активностите од процесот на менаџирање на бегалската криза?

Да

Не

Делумно

15. Дали сметате дека во Република Македонија постои соодветно ниво на организираност на безбедносниот сектор во случајот на бегалската криза?

Да

Не

Делумно

16. Дали сметате дека координираната активност на АРМ, полицијата и ЦУК ги постигнува очекуваните резултати во менаџирањето на бегалската криза во РМ?

Да

Не

Делумно

17. Дали сметате дека надлежностите на АРМ, полицијата и ЦУК се соодветно законски поставени и функционални во случај на бегалската криза?

Да

Не

Делумно

18. Дали сметате дека со дополнителна хармонизација на законската и подзаконската рамка може да се подобри координацијата во активностите на АРМ, полиција и ЦУК ?

Да

Не

Делумно

19. Дали сметате дека Законот за управување со кризи треба да претрпи одредени измени, со цел да се подобри ефикасноста и ефективноста во менаџирањето на кризите?

Да

Не

Делумно

20. Дали сметате дека соработката со соседните држави во делот на менаџирањето на бегалската криза е на соодветно ниво и дали истата треба да се подобри?

Да

Не

Делумно

21. Дали сметате дека ЦУК треба да ја подобри соработката со соседните држави, во делот на превенција и рано предупредување (навремена размена на информации и др.)?

Да

Не

Делумно

